

บทที่ 3

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการแปรสภาพทรัพย์สินโดยอาศัยกิจกรรมการพนันภายใต้การควบคุมของรัฐ

3.1 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดโดยอาศัยสถานกาสิโน

กาสิโนเป็นสถานการพนันที่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ โดยกาสิโนที่มีชื่อเสียงและมีนักพนันจำนวนมากจะมีที่ตั้งอยู่ต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา ประเทศแถบยุโรป ประเทศแถบเอเชียอาทิ ประเทศมาเลเซีย มาเก๊า ฟิลิปปินส์ ประเทศออสเตรเลียตลอดจนประเทศที่มีชายแดนติดประเทศไทย

กาสิโนประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ถือเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา โดยกาสิโนที่มีชื่อเสียงจะตั้งอยู่ในเมืองลาสเวกัส (Las Vegas) และรัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey) โดยมีเมืองที่มีธุรกิจกาสิโนสำคัญคือแอตแลนติกซิตี (Atlantic City)

จำนวนกาสิโนจากลาสเวกัสทั้งหมดประมาณ 150 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันออกไปเพื่อดึงดูดนักพนัน โดยส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ที่แขวงคลาร์ก (Clark County) ซึ่งบริเวณที่ตั้งอยู่นั้นจะมีชื่อว่าเดอะสตริป (The Strip) ในทางเดียวกันแอตแลนติกซิตีก็มีจำนวนกาสิโนมากมาย โดยหนึ่งในนั้นคือทัชมาฮาล (Taj Mahal) กาสิโนที่มีความกว้างขวางและพื้นที่ใหญ่ที่สุดในแอตแลนติกซิตีแต่เมื่อในอดีตกาสิโนในเมืองนี้เริ่มก่อตั้งอย่างถูกต้องตามกฎหมายเมื่อปี ค.ศ. 1978 โดยใช้ชื่อว่า The Resort International Hotel Casino ซึ่งทำให้เกิดรายได้มหาศาลจึงทำให้ต่อมามีนักลงทุนมาเปิดกาสิโนเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่งจนถึงปัจจุบัน

สถานการพนันหรือกาสิโนในลาสเวกัสนั้นจะจัดทำให้อยู่ในรูปแบบครบวงจรนั่นคือมีกิจการโรงแรม สวนสนุก และสถานที่พักผ่อนต่างๆ รวมอยู่ในกาสิโนเลยเพื่อเป็นกลยุทธ์ทางการค้าและการตลาด จึงดึงดูดนักพนันและครอบครัวสู่สถานการณณ์พนัน

การจัดวางเกมการพนันในลาสเวกัสจะจัดให้โต๊ะไพ่และลูกเต๋าอยู่ตรงกลางของพื้นที่ โต๊ะรูเล็ตต์ตั้งอยู่รอบนอก จากนั้นก็นำล้อหมุนเสี่ยงโชคอยู่ตรงทางเข้า ด้านริมของกาสิโนจะนำโต๊ะสำหรับม้าคาราจัดเรียงไว้ และพื้นที่ที่หรือสำหรับเครื่องเล่นสล็อตแมชชีน ซึ่งในแต่ละที่จะมี

นักท่องเที่ยวเดินทางมาแสวงโชคในลาสเวกัสถึง 3,000,000 คน ซึ่งสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการเป็นจำนวนมหาศาล

อสังหาริมทรัพย์ในทวีปยุโรป จะมีต้นแบบอยู่ในประเทศโมนาโก ซึ่งก่อตั้งกาสิโนแห่งแรกคือ มอนติคาร์โลในปี ค.ศ.1856 โดยเจ้าชายซาลส์ที่ 3 แห่งโมนาโก ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ มอนติคาร์โลเป็นเหมือนปอดภาษี เป็นศูนย์กลางทางการเงินและการท่องเที่ยวและเป็นที่ตั้งของกาสิโนที่คลาสสิก (Classic) ที่สุดการบริหารกาสิโนในรูปแบบของบริษัทมหาชน ลักษณะการก่อสร้างนั้นคล้ายกับพระราชวังที่งดงามวิจิตรบรรจงเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นยังมีโรงแสดงโอเปร่าและสโมสรกีฬาอีกด้วย ดังนั้นบรรดาสมาชิกย่อมเป็นบรรดามหาเศรษฐีและราชวงศ์ในยุโรป ในระยะเริ่มก่อตั้งกาสิโนนั้นเจ้าผู้ครองนครทั้งหลายในยุโรปเล่นพนันกันมากถึงขนาดเดิมพันกันด้วยดินแดนที่ตนเองปกครอง ต่อมากาสิโนแห่งนี้ถูกโอนไปให้รัฐโมนาโกดูแลรับผิดชอบการบริหารทั้งหมดในปี ค.ศ.1967 และทำรายได้ให้แก่รัฐคิดเป็นประมาณร้อยละ 5 ของรายได้ทั้งหมดในแต่ละปี กาสิโนแห่งนี้มีชื่อเต็มว่า Le Casino de Monte Carlo กาสิโนอีกแห่งที่เก่าแก่คือกาสิโนในประเทศเยอรมันซึ่งมีกาสิโนขนาดเล็กถึงขนาดกลางกระจายกันอยู่ทั่วประเทศ กาสิโนที่คลาสสิกที่สุดตั้งอยู่ที่เมืองบาด ฮอมบวร์ก ซึ่งเป็นที่ตั้งของศาลาไทยที่ราชการที่ 5 พระราชทานให้ในปี ค.ศ. 1970 เนื่องจากทรงเคยเสด็จมาประทับรักษาพระองค์ด้วยน้ำแร่ธรรมชาติในเมืองนี้ เมืองบาด ฮอมบวร์ก อยู่ห่างจากสนามบินแฟรงเฟิร์ตใช้เวลาเดินทางประมาณครึ่งชั่วโมง เดิมเป็นเมืองที่เจ้านายชั้นสูงในยุโรปต้องมาพักผ่อน กาสิโนในเมืองนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับกาสิโนคลาสสิกในยุโรปคือ ตั้งอยู่ในปราสาทราชวัง รอบๆ กาสิโนมีสนามเทนนิสเก่าแก่ที่สุดในยุโรป

กาสิโนในทวีปเอเชียถือเป็นกาสิโนที่มีชื่อเสียงอีกทวีปหนึ่งโดยแยกเป็นกาสิโนในประเทศต่างๆ ดังนี้

กาสิโนในมาเลเซีย

กาสิโนที่มีชื่อเสียงในมาเลเซีย ซึ่งมีเพียงแห่งเดียว ได้แก่ เก็นติ้ง ไฮแลนด์ (Genting Highland) อยู่ในรัฐปาหัง ประเทศมาเลเซีย ตั้งอยู่บนภูเขาสูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 2,000 เมตร จุดมุ่งหมายในการสร้างสถานที่แห่งนี้คือ เพื่อให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับครอบครัว ดังนั้น จึงมีสวนสนุกขนาดใหญ่ มีสระว่ายน้ำ ทะเลสาบสำหรับพายเรือและลานโบว์ลิ่ง มีโรงแสดงคอนเสิร์ต ดิสโก้เธคและภัตตาคารชั้นนำ ถัดจากกาสิโนลงไปใช้เวลาประมาณ 15 นาที มีสนามกอล์ฟบนเขาชื่อ Awana Golf Country Resort นอกจากกอล์ฟแล้ว ยังมีสระว่ายน้ำ สนามเทนนิส โรงยิม และ สคอกซ์ด้วย จึงเป็น Casino-Hotel & Resort ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวในแถบประเทศนี้ได้มาก กิจการกาสิโนในมาเลเซียจำเป็นต้องเสียภาษีในอัตราสูงมาก ในขณะที่เดียวกันกาสิโนก็นำรายได้เข้ารัฐจำนวนมหาศาล ถึงแม้ว่ามาเลเซียเป็นประเทศมุสลิมที่

เคร่งครัดแต่เขามีวิธีการควบคุมที่เคร่งครัด ไม่อนุญาตให้ชาวมุสลิมทั้งหลายเข้าไปในกาสิโน และนอกจากนั้นในกาสิโนแห่งนี้ยังมีกฎหมายห้ามบริการเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์อีกด้วย

กาสิโนมาเก๊า

มาเก๊า เป็นเมืองหนึ่งที่มีกาสิโนที่มีชื่อเสียงอยู่หลายแห่ง โดยที่ลิสบัว (Lisboa) ถือเป็นกาสิโนที่มีการบริการที่มีลักษณะเด่น การกาสิโนแห่งนี้จัดให้นักพนันที่ขอการพนันสามารถเดินทางเข้าไปเล่นแบบแพ็คเกจ (package) โดยจะได้เล่นในห้องที่พิเศษ (VIP) ที่มีราคาสูงมาก นอกจากนี้ยังมีพนักงานบริการผู้หญิงไว้คอยบริการลูกค้า รวมทั้งมีโรงรับจำนำที่ตั้งอยู่หน้าโรงแรมสินทร (Sintra) ไว้รองรับลูกค้าที่เล่นการพนันจนไม่มีเงินและต้องการจำนำทรัพย์สิน แต่มีการคิดดอกเบี้ยในการรับจำนำในอัตราค่อนข้างสูง กาสิโนที่มีชื่อเสียงรองลงมาได้แก่ Macau Floating Palace เป็นบ่อนลอยน้ำ สร้างเป็นทรงกังหัน ตั้งอยู่ริมอ่าวด้านในถนนอัลมิดารีเบียโร ลูกค้าประจำของบ่อนมักเป็นกลุ่มคนงานและแม่บ้าน ส่วนกาสิโนที่เปิดใหม่และมีบรรยากาศแบบยุโรป ซึ่งผู้คนไม่พอลูกพล่าน ได้แก่ โรงแรมโอเรียลเดิล และอีกที่หนึ่งคือ Jaijai Palace ซึ่งอยู่ติดกับท่าเรือเฟอร์รี่ (Ferry) บ่อนแห่งนี้มีเกมเก่าแก่ที่เรียกว่า โจ-อโด มีลักษณะการเล่นคล้ายกับคริกเก็ต หรือเบสบอล

นอกจากบ่อนกาสิโนแล้ว ยังมีสนามแข่งม้าลากและสนามแข่งหมากรอกฮาวนด์เอาไว้ให้นักพนันได้ใช้บริการด้วย บริษัทใหญ่ที่ดำเนินกิจการในมาเก๊าคือ Sociedade De Turismo E Diversoes De Macau (STM) ได้เข้ามาทำสัญญากับรัฐบาล โดยได้รับอนุญาตให้เปิดบ่อนได้โดยชอบด้วยกฎหมายจนถึง ค.ศ.2002 รายได้ส่วนใหญ่ของเมืองมาเก๊ามาจากบ่อนกาสิโนและธุรกิจท่องเที่ยว

กาสิโนในประเทศฟิลิปปินส์¹ ในประเทศฟิลิปปินส์กาสิโนอยู่หลายแห่ง กาสิโนที่มีชื่อเสียงและสร้างรายได้กับประเทศสูงถึง 3,000 พาดรัน (Patrons) ต่อวันคือกาสิโนที่โรงแรมวิลลาจ (Village Hotel) ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงมะนิลา

การที่กาสิโนเป็นสิ่งที่จะต้องห้าม ทำให้นักธุรกิจการพนันหาวิธีเลี่ยงโดยการเปิดกาสิโนบริเวณรอยตะเข็บชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน² โดยสร้างเป็นเครือข่ายสาขาครอบคลุมทั้งทางด้านเหนือ ด้านใต้ ด้านตะวันออก และด้านตะวันตกของประเทศไทยได้แก่

¹ Kathy Stockwin, "A dory in the life of Macau Casino The Reader Digest (December, 1980) : Page 175.

² รายงานพิเศษเดินสายลุยกาสิโนรอบรั้วชายแดนไทย, มติชนรายวัน (17 กุมภาพันธ์ 2543): 11.

(1) โรงแรมอันดามันคลับ ตั้งอยู่บนเกาะสน ซึ่งอยู่ห่างจากปลายแหลมวิคทอเรียพ้อยท์ หรือเกาะสองของประเทศเมียนมาร์ประมาณ 5 กิโลเมตร อยู่ตรงข้ามกับหมู่ที่ 1 ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง โรงแรมนี้ก่อสร้างเป็นอาคารสูง 7 ชั้น ภายในตกแต่งด้วยสถาปัตยกรรมประยุกต์แบบเมียนมาร์ สร้างด้วยเงินลงทุนมากกว่า 700,000,000 บาท มีการอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้แก่ที่จะเดินทางเล่นการพนัน โดยมีรถและเรือ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของโรงแรมคอยติดต่อประสานงานและอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าภายในโรงแรม ประกอบด้วยห้องพักทั้งหมด 205 ห้อง มีร้านค้าปลอดภาษี เครื่องเบิกถอนเงินอัตโนมัติ ห้องสำหรับเล่นเกมพนันขนาดใหญ่ ห้องสำหรับเด็ก โรงภาพยนตร์ ภัตตาคาร บังกะโล สถานที่ออกกำลังกาย และมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครัน

(2) โรงแรมโกลเด้น ไทเอนจิล แอนด์ พาราไดซ์ รีสอร์ท ได้ดำเนินการก่อสร้างบนพื้นที่มากกว่า 2,500 ไร่ ในประเทศเมียนมาร์ โดยตกลงที่จะมอบสิ่งปลูกสร้างและผลกำไรเพื่อเป็นการตอบแทนแก่รัฐบาลเมียนมาร์ในอัตราร้อยละ 70 ต่อ 30 เป็นเวลา 30 ปี ภายในโรงแรมประกอบด้วยห้องพักจำนวน 200 ห้อง สถานบันเทิง และสนามกอล์ฟ นักท่องเที่ยวที่มาพักจะจับกลุ่มเล่นการพนันกันเอง โดยที่ทางโรงแรมจะจัดเตรียมห้องพร้อมทั้งอุปกรณ์ในการเล่นไว้ให้กับลูกค้า การเดินทางสามารถไปได้โดยสะดวก ไม่ว่าจะโดยการเดินทางไปเอง หรือติดต่อกับบริษัทหรือการเดินทางเป็นคณะทัวร์

(3) โรงแรมเกาะกง อินเตอร์เนชั่นแนล แอนด์ รีสอร์ท คลับ ตั้งอยู่ในเขตบ้านจามเยียม อำเภอมนทลศรีมา ประเทศกัมพูชา ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับบ้านขนาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ภายในโรงแรมจัดให้มีการเล่นพนันกันหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นบาคาร่า รูเล็ตต์ แบล็คแจ๊ค สล็อตแมชชีน นอกจากนี้ยังมีสวนสนุก มีการแสดงโชว์จากต่างประเทศ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วย

(4) กาสีโนปอยเปต ประเทศกัมพูชา อยู่ติดกับชายแดนไทยด้านอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีกาสีโนจำนวน 3 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งมีการพนันทุกประเภทให้เลือกเสี่ยงโชค กาสีโนที่นักพนันนิยมมากที่สุดได้แก่ โกลเด้น คราวน์ กาสีโน เป็นบ่อนที่ไม่มีข้อจำกัดมากนัก มีห้องพิเศษไว้รับรองแขกระดับพิเศษ และมีการส่งเสริมด้านการตลาดหลายอย่าง อาทิ การบริการอาหารและห้องพักโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย การจับสลากให้รางวัลเป็นเงินสด กาสีโนทั้ง 3 แห่ง ได้อำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าในการเดินทางและติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่รัฐ โดยในแต่ละวันมีนักพนันชาวไทยเดินทางไปปอยเปตเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ยังมีกาสิโนอีกหลายแห่งตั้งอยู่รอบชายแดนไทย ได้แก่ กาสิโนน้ำนาคารีส์ออร์ท กาสิโนน้ำจิม เลค รีส์ออร์ท กาสิโนเบซิน ไอร์แลนด์รีส์ออร์ท ฮัม ปาร์คในเมืองมะริน ประเทศเมียนมาร์ หรือกาสิโนในบริเวณท่าซี้เหล็ก เป็นต้น

อื่งกาสิโนทุกแห่งในโลกจัดระบบการแลกชิป(chips) มาใช้ในการแทงพนันเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เล่นพนัน โดยชิปนั้นถือเป็นเงินสดในการแทงพนันดังนั้นลูกค้าที่จะแทงพนันไม่ต้องแทงพนันโดยการนำเงินสดไปวางแต่ใช้ ชิปซึ่งระบุจำนวนตัวเลขของเงินที่แลกไปในตัวนั้นแทน

ชิปจะมีลักษณะกลมแบน สลักตัวเลขลงไปแทนจำนวนเงิน และมีหลากหลายสีตามจำนวนเงินอีกด้วย การแลกชิป ทางบ่อนกาสิโนจะจัดห้องไว้สำหรับลูกค้านำเงินสดไปแลกโดยเฉพาะ โดยห้องสำหรับแลกชิป จะจัดให้อยู่ถัดจากประตูทางเข้ากาสิโนเพื่อลูกค้าจะได้แลกชิปก่อนไปเล่นพนัน และเมื่อลูกค้าเล่นการพนันเสร็จแล้วก็สามารถนำชิปที่ได้จากการเล่นพนันนั้นกลับมาแลกคืนเป็นเงินสดได้

จากที่กล่าวมาแล้วทำให้เราทราบว่า สภาพการพนันประเภท “กาสิโน” ยังไม่ได้รับอนุญาตให้มีการก่อตั้งในประเทศไทยโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งอาจมองได้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ปกติเกินไป แต่อย่างไรก็ดีผู้เขียนมีความเห็นว่าเป็นไปได้ที่สถานการณ์การพนันประเภท “กาสิโน” โดยชอบด้วยกฎหมายและถ้าเหตุการณ์เป็นดังที่ผู้เขียนคาดหมายไว้จริง หากประเทศไทยปราศจากมาตรการทางกฎหมายในการป้องกัน การแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ ความผิดโดยอาศัยกิจกรรมการพนันภายใต้การควบคุมของรัฐ ซึ่งย่อมรวมถึงกาสิโนในอนาคตด้วยแล้วย่อมก่อให้เกิดปัญหาหลายประการตามมา ทั้งยังเป็นช่องว่างให้ผู้กระทำความผิดสามารถใช้กิจกรรมการพนันภายใต้การควบคุมของรัฐเป็นสถานที่แปรสภาพทรัพย์สินได้โดยสะดวกปัญหาการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในกาสิโนหลายแห่งในต่างประเทศก่อให้เกิดผลกระทบในหลายด้านต่อประเทศนั้น โดยผู้กระทำความผิดจะนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดต่างๆ เช่น เงินที่ได้จากการค้ำน้ำมันเถื่อน เป็นต้น มาทำการแปรสภาพทรัพย์สินในกาสิโน โดยกระบวนการในการเปลี่ยนเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้เป็นเงินที่ได้มาอย่างถูกต้องตามกฎหมายก็จะอยู่ที่กระบวนการแลกเปลี่ยนจากเงินสดเป็นชิป และจากชิปเป็นเงินสด โดยสามารถวิเคราะห์แยกปัญหาที่เกิดจากการในกาสิโนได้ดังนี้

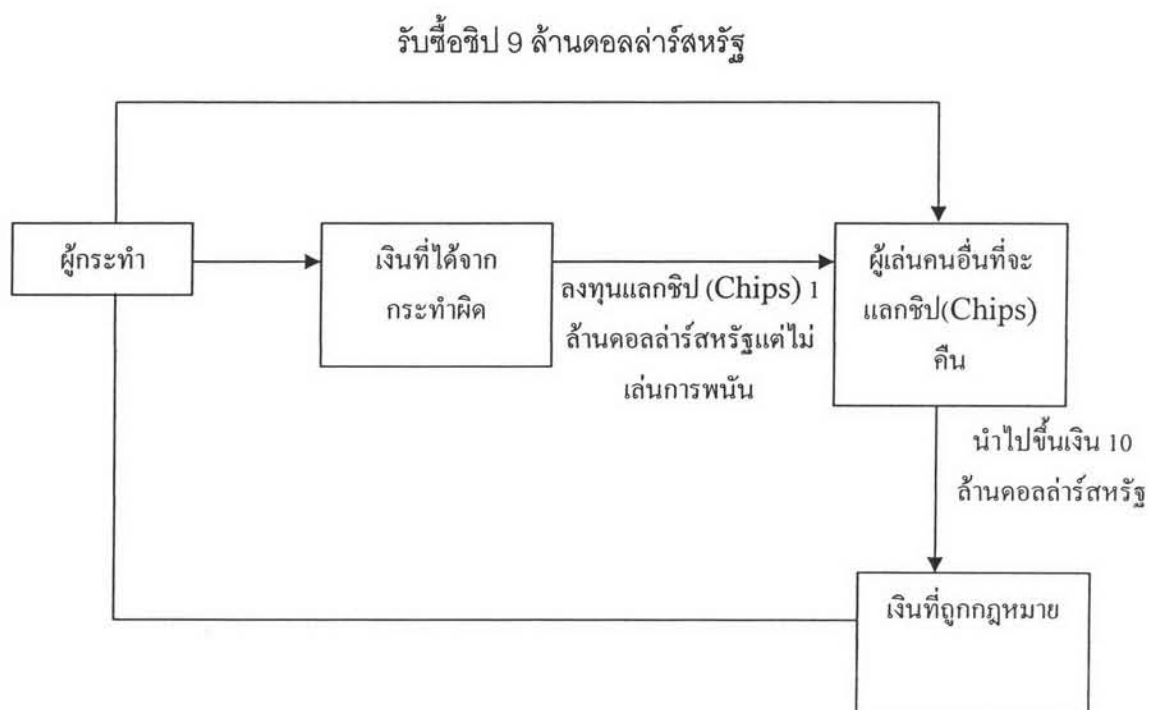
ประเด็นปัญหาที่สำคัญประการแรกนั้นก็คือ การที่ผู้กระทำความผิดนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดเข้ามาในสถานกาสิโน และติดต่อผู้ที่เล่นพนันได้รางวัลจำนวนมากๆ เพื่อจะขอซื้อชิปจากผู้เล่นนั้น โดยมีการตกลงว่าจะให้ราคาเงินสดในมูลค่าที่สูงกว่าที่ทางกาสิโนให้

ยกตัวอย่างเช่น นาย A ผู้กระทำความผิด เข้ามาในกาสิโนโดยนำเงินสด 100,000 ดอลลาร์สหรัฐที่ได้มาจากการกระทำในการค้าน้ำมันเถื่อน มาแปรสภาพโดยการติดต่อนาย B ซึ่งเล่นพนันอยู่ก่อนแล้ว และนาย A ก็พบว่านาย B เล่นพนันได้เงินมาจำนวน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อจากนั้นนาย A จึงขอซื้อชิปที่นาย B ได้มาจากการเล่นพนันนั้นในราคา 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าเมื่อนาย B นำชิปไปแลกเงินรางวัลจริงก็จะได้เงินเพียงจำนวนที่เล่นได้จริงคือ 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ แต่ถ้านาย B ขายชิปนั้นให้แก่ นาย A จะได้รางวัลถึง 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีราคาสูงกว่าราคาจริง จึงเป็นสิ่งที่นาย B หรือผู้เล่นอื่นส่วนใหญ่จะตกลงขายชิปนั้นเนื่องด้วยราคาที่สูงขึ้น

ต่อจากนั้นเมื่อนาย A ได้รับชิปมาจากนาย B เป็นที่เรียบร้อย นาย A ก็นำชิปที่ได้มาไปแลกกันเป็นเงินสดจากทางกาสิโน ดังนั้นเมื่อได้รับเงินสดจากทางกาสิโนแล้ว เงินนั้นย่อมเป็นเงินที่ไม่ผิดกฎหมายเพราะเป็นเงินที่ได้มากจากทางกาสิโน และทางกาสิโนย่อมมีการออกใบเสร็จรับเงินในการนำชิปมาขึ้นเงินรางวัล ในเสร็จนี้ทางนาย A ก็ยังสามารถนำไปยืนยันกับที่ใดก็ได้ว่าตนได้รับเงินจากการเล่นพนันในกาสิโน ดังนั้นใบเสร็จยังเป็นเสมือนหลักฐานยืนยันให้กับนาย A อีก ทำให้ยากต่อการเอาผิดต่อนาย A ในฐานะผู้กระทำความผิด

การติดต่อของซื้อชิปจากบุคคลที่สามซึ่งเป็นผู้เล่นพนันอยู่ก่อนแล้วนั้นเป็นเรื่องปรกติที่ผู้กระทำความผิดจะเสนอราคาซื้อชิปเกินจริงอย่างมากโดยจะเห็นได้จากการยกตัวอย่างข้างต้นซึ่งรับซื้อราคาของชิปเป็นสองเท่าของราคาจริง เนื่องจากผู้กระทำความผิดมีเป้าหมายที่ต้องการเปลี่ยนสภาพเงินนั้นมากกว่าคำนึงถึงผลการขาดทุน เพราะถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถเปลี่ยนเงินจากการกระทำความผิดเป็นเงินที่ไม่ผิดกฎหมาย หรือเงินที่สะอาดนั้นได้เร็วเท่าใดยิ่งดีต่อการไปประกอบการทำผิดต่อไปหรือสามารถหลีกเลี่ยงต่อกระบวนการตรวจสอบเงินที่ได้จากการกระทำความผิด อันจะเป็นทางสืบสวนไปถึงการกระทำความผิดของตน

แผนภาพการแปรสภาพทรัพย์สิน
ที่ได้จากการกระทำความผิดด้วยการแลกชิป(Chips) จากผู้อื่น

ประเด็นปัญหาต่อมาคือการแปรสภาพทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดในสถานกาสิโน
กระทำโดยกระบวนการติดต่อนักพนันอาชีพ กล่าวคือในต่างประเทศที่มีบ่อนการพนันหรือกาสิโน
เป็นจำนวนมากนั้น จะมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่แสวงหารายได้จากกาสิโนเป็นหลักซึ่งเรียกว่า นักพนัน
อาชีพ รายได้ที่เกิดขึ้นจะมีได้มาจากการลงทุนทำธุรกิจ ประกอบกิจการร้านค้า หรือเป็นพนักงาน
ลูกจ้างแต่อย่างใด แต่มีรายได้หลักจากการพนัน ดังนั้นนักพนันอาชีพจะใช้เวลาในแต่ละวันใน
การเล่นการพนันต่างๆ ในกาสิโน ซึ่งเปรียบเสมือนการทำงานปกติในแต่ละวัน

อนึ่งคงจะปฏิเสธมิได้นักพนันอาชีพจะมีความเป็นไปได้ในการได้กำไรจากการพนัน
มากกว่านักพนันทั่วไปที่มาเล่นพนันเป็นครั้งคราว เพราะถ้านักพนันอาชีพไม่สามารถได้กำไร
จากการพนันแล้วก็ไม่สามรถจะยึดเป็นอาชีพได้ ในการเล่นของนักพนันอาชีพมักจะเล่นพนัน
ชนิดที่สามารถหลีกเลี่ยง การเป็นฝ่ายตรงข้ามกับกาสิโนกล่าวคือถ้าเป็นการเล่น อาทิ แบล็ค
แจ็ค รูเล็ต ผู้ที่เป็นที่เป็นเจ้ามือย่อมเป็นทางกาสิโนเองแต่ถ้าเป็นการเล่น ไพ่โป๊กเกอร์ ทางกาสิโน
ไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้ามือเอง แต่ให้นักพนันแต่ละคนเล่นกันเอง โดยกาสิโนจะมีพนักงานแจกไพ่
ให้เท่านั้น

กระบวนการติดต่อของผู้กระทำความผิดจะทำโดยบอกกล่าวกับนักพนันอาชีพว่าถ้าสามารถเล่นพนันได้ชิป มาในจำนวนที่ได้กำหนดสามารถนำมาแลกเปลี่ยนเงินสดกับตนโดยจะให้ราคาสูงกว่าทางบ่อนกาสิโน หรือทางผู้กระทำความผิดจะกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนชิปกับเงินสดเลย โดยระบุว่า นำจำนวนชิปมาแลกเท่าใดจะได้คำตอบแทนในการแลกเปลี่ยน ซึ่งจะคิดอัตราเป็นอัตราส่วนร้อยละ ยกตัวอย่างเช่น นาย A ผู้กระทำความผิดจะนำเงินที่ได้รับจากการกระทำความผิด มาแปรสภาพทรัพย์สินในกาสิโนโดยติดต่อนาย B ซึ่งเป็นนักพนันอาชีพ ว่านาย B นำชิปที่ได้จากการเล่นพนันมาแลกกับตนจะได้รับราคาสูงกว่าที่ทางกาสิโนให้ ดังนั้นเมื่อนาย B นำชิปมูลค่า 50,000 ดอลลาร์สหรัฐมาแลกต่อนาย A นาย A ก็ให้เงิน 70,000 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเกิดมูลค่าราคาจริงไป หรือ เมื่อนาย A ผู้กระทำความผิดจะกำหนดให้นาย B ทราบว่า อาทิถ้านาย B นำชิปจำนวน 50,000 มา และจะได้กำไรร้อยละ 10 หรือถ้าชิปมีจำนวน 100,000 จะได้กำไรร้อยละ 12 และถ้าชิปมีจำนวน 200,000 จะได้กำไรร้อยละ 14 เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อนาย B นำชิปมูลค่า 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ มาแลกเงินสดต่อนาย A จะได้กำไรเป็นร้อยละ 10 ซึ่งก็คือจำนวนเงิน 5,000 นาย A ก็สามารถขึ้นเงินสดได้ 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือกรณีนาย B นำชิปมาแลก 100,000 ก็จะได้รับกำไรร้อยละ 12 ซึ่งก็คือจำนวนเงิน 12,000 ดังนั้นนาย B จะแลกเงินสดจากนาย A ได้ 112,000 ดอลลาร์สหรัฐ

การติดต่อนักพนันอาชีพนั้นผู้กระทำความผิดมักจะนิยมเนื่องจากการแลกเปลี่ยนจากชิปเป็นเงินสดจะเสียเงินค่าแลกเปลี่ยนน้อยกว่านักพนันทั่วไป ด้วยเนื่องมาจากนักพนันอาชีพต้องเล่นการพนันทุกวันอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อมีผู้มาติดต่อขอชิปเป็นจำนวนเงินที่สูงกว่าที่ทางกาสิโนกำหนดราคาให้เท่าใด นักพนันอาชีพก็พึงพอใจที่จะขายชิปนั้น และการกำหนดอัตราและแลกเปลี่ยนโดยหักกำไรให้ นักพนันอาชีพยิ่งจะเพิ่มความมานะที่จะเล่นพนันเพื่อให้ได้ชิปที่จะนำมาขายต่อผู้ที่แปรสภาพทรัพย์สิน ซึ่งเมื่อผู้กระทำความผิดได้รับชิปแล้วจะไปขึ้นเงินกับทางกาสิโน ทำให้เงินที่ได้จากการกระทำความผิดเป็นทรัพย์สินที่ได้มาอย่างถูกกฎหมาย

ประเด็นปัญหาที่สำคัญเป็นอย่างมากคือการทำที่ผู้กระทำความผิดติดต่อโดยตรงกับพนักงานในกาสิโน อาทิ พนักงานประจำโต๊ะที่เป็นผู้แจกไพ่ จนถึงเจ้าของบ่อนกาสิโน โดยผู้กระทำความผิดอาจจะว่าจ้างให้พนักงานประจำโต๊ะที่เป็นผู้แจกไพ่ให้แจกไพ่ของเจ้ามือหรือทางกาสิโนเป็นฝ่ายแพ้หลายครั้ง เสมือนกับการที่ผู้กระทำความผิดมาแทงพนันในโต๊ะของพนักงานที่ได้ว่าจ้างไว้แล้ว เป็นที่แน่นอนว่าผู้กระทำความผิดย่อมเล่นพนันได้เป็นจำนวนมากเนื่องจากตนเป็นฝ่ายชนะอยู่เสมอ ดังนั้นทำให้ทราบว่าการของผู้กระทำความผิดมิได้แตกต่างจากประเด็นปัญหาต่างๆดังที่ได้กล่าวมาแล้วเพียงแต่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้นำเงินไปแลกชิป

เพื่อมาเล่นการพนัน และเป็นผู้แทงพนันเอง แต่ในกรณีปัญหาตอนต้นผู้กระทำความผิดมิได้เป็นผู้แทงพนันเอง เพียงแต่เป็นผู้รับซื้อชิป จากนักพนันอื่นๆ

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เงินจากการแทงพนันแล้วจึงหักส่วนหนึ่งจากกำไรของการเล่นพนันให้แก่พนักงานแจกไพ่เป็นค่าว่าจ้าง ซึ่งจำนวนเงินจะค่อนข้างสูงเนื่องจากพนักงานของทางกาสิโนมักจะเกรงกลัวที่จะทุจริตต่อกาสิโนที่ตนทำงาน ดังนั้นถ้าผู้กระทำความผิดไม่เสนอค่าว่าจ้างให้พนักงานแจกไพในจำนวนสูงแล้ว ย่อมไม่มีพนักงานบุคคลโดยอ้อมกระทำทุจริตตาม

กรณีที่ผู้กระทำความผิดติดต่อกับเจ้าของบ่อนกาสิโนเอง ก็เป็นปัญหาในเรื่องการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเช่นกัน โดยกระบวนการนั้นผู้กระทำความผิดจะว่าจ้างทางเจ้าของกาสิโนให้ออกใบเสร็จรับรองให้ ในการแลกชิปขึ้นเงิน กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดจะนำเงินสดที่ได้จากการกระทำความผิดทั้งหมดที่จะแปรสภาพมาแลกชิป แล้วแลกคืนเป็นเงินสด ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะเล่นการพนันหรือไม่ก็ตาม แต่เมื่อแลกชิปคืนเป็นเงินสดย่อมได้ใบรับรองจากทางกาสิโน ซึ่งไม่แตกต่างอย่างใดกับใบรับรองที่ออกโดยทุจริต หรือการที่ผู้กระทำความผิดว่าจ้างให้เจ้าของบ่อนการพนันกาสิโนบังคับเครื่องจักรกลในการเล่นพนันให้ออกรางวัลใหญ่ อาทิ เครื่องสลอตแมชชีนให้ออกรางวัลใหญ่แก่ผู้กระทำความผิดเอง ยกตัวอย่างเช่น นาย A ผู้จะแปรสภาพทรัพย์สินต้องการจะนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมาแปรสภาพในกาสิโนซึ่งมีนาย B เป็นเจ้าของกาสิโนดังกล่าว ดังนั้นนาย B ใส่โปรแกรมบังคับให้เครื่องสลอตแมชชีนประมาณ 3 ถึง 4 เครื่องให้ออกรางวัลใหญ่หรือแจ็กพ็อต (Jackpot) แก่นาย A และเมื่อนายทราบจากนาย B ว่าเครื่องสลอตแมชชีนเครื่องใดจะออกรางวัลใหญ่ หรือแจ็กพ็อตแก่ตน นาย A ก็จะทำการเล่นพนันเฉพาะเครื่องนั้น เป็นต้น

การบังคับให้รางวัลใหญ่ออกโดยเครื่องจักรกลในการเล่นการพนันนั้นในต่างประเทศมักจะกระทำในกาสิโนที่มีขนาดเล็กเนื่องจากจะมีจำนวนหุ้นส่วนน้อยหรือมีเจ้าของเพียงผู้เดียวซึ่งความยุ่งยากในการว่าจ้างจะมีน้อยกว่าบ่อนกาสิโนขนาดใหญ่และในส่วนของกาสิโนเพื่อตรวจสอบ กาสิโนขนาดเล็กจะถูกเพ่งเล็งน้อยกว่ากาสิโนขนาดใหญ่ เนื่องจากเป้าหมายในการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จะอยู่กาสิโนที่มีขนาดใหญ่และมีเงินหมุนเวียนมูลค่าสูงมากกว่า

ประเด็นปัญหาสำคัญสุดท้ายที่ผู้เขียนศึกษาพบว่าเป็นช่องทางที่ผู้กระทำความผิดจะใช้ในการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดคือ การลงทุนประกอบกิจการนำพานักพนันไปเล่นตามสถานกาสิโนโดยผู้กระทำความผิด³ จะเปิดกิจการประเภทพานักเล่นการพนันไป

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 229.

เล่นการพนันตามสถานกาสิโนต่างๆทั่วโลก (Junket Tours) ด้วยวิธีการคือเมื่อไปถึงสถานกาสิโน นักพนันจะแลกชิปเพื่อเล่น ทั้งนี้ผู้เล่นการพนันอาจจะเป็นบุคคลทั่วไปหรือกลุ่มบุคคลในเครือข่าย ผู้แปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด และเมื่อนักพนันที่เล่นนี้จะเล่นได้หรือเล่นเสียก็ตาม ผู้กระทำความผิดจะรับชิปที่ผู้เล่นจะไปขึ้นเงินกับทางสถานกาสิโน โดยเสนอเงินแก่ผู้เล่นได้ในราคาชิปที่สูงกว่าการแลกคืนกับสถานกาสิโน หลังจากนั้นก็นำชิปไปแลกคืนกลับเพื่อให้เงินมีที่มาที่ถูกต้องตามกฎหมาย

แต่หากกรณีของผู้ประกอบรายเล็ก ก็จะใช้อีกรูปแบบหนึ่งคืออ้างว่าได้รับผลตอบแทนจากสถานกาสิโนในรูปของเงินค่าตอบแทน (Commission) จากยอดเงินเล่นพนันของลูกทัวร์ หรือผู้แปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดอาจจะนำคนไปเล่นการพนันในแต่ละครั้งเป็นจำนวนมาก เพื่อต้องการให้เงินผิดกฎหมายมีแหล่งที่มาของเงินว่าเป็นค่าตอบแทนที่สถานกาสิโนจ่ายให้เนื่องจากการพาลูกทัวร์ไปเล่นการพนัน

3.2 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด โดยอาศัยสลากกินแบ่งรัฐบาล

ปัญหาจากการที่ผู้กระทำความผิดโดยการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด โดยผ่านทางสลากกินแบ่งรัฐบาลประการแรกที่สำคัญ คือผู้กระทำความผิดรับซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลจากผู้ที่ถูกรางวัลใหญ่ ยกตัวอย่างรางวัลที่ 1 รางวัลละ 2,000,000 บาท หรือรางวัลที่ 1 พิเศษซึ่งจะมี 2 รางวัลรางวัลละ 30,000,000 บาท และ 16,000,000 บาทตามลำดับ ซึ่งจะติดต่อกับรับซื้อในราคาที่สูงกว่ามูลค่ารางวัล อาทิรางวัลที่ 1 ซึ่งมีมูลค่า 2,000,000 บาท ผู้กระทำความผิดอาจจะเสนอราคาซื้อถึง 2,500,000 บาท เป็นต้น เมื่อผู้ถูกรางวัลได้รับเงินที่มากกว่าราคารางวัลจริง และไม่ต้องไปขอขึ้นเงินจากทางสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลด้วยตนเองอีกด้วย ดังนั้นผู้ถูกรางวัลย่อมตกลงขายสลากที่ถูกรางวัลแก่ผู้กระทำความผิด สุดท้ายเมื่อผู้กระทำความผิดได้นำสลากไปขึ้นเงินกับสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เงินที่ได้มาจะเป็นเงินถูกกฎหมาย

ประเด็นปัญหาต่อมาคือกรณีที่ผู้กระทำความผิดตั้งเป็น "โต๊ะรับซื้อสลากที่ถูกรางวัล" กล่าวคือในปัจจุบันมีบุคคลซึ่งทำธุรกิจรับซื้อสลากกินแบ่งที่ถูกรางวัล อาทิ นาย A เป็นผู้ถูกรางวัลที่ 2 มูลค่า 100,000 บาท นาย B รับซื้อสลากจากนาย A โดยหักเป็นกำไรจากรางวัลร้อยละ 2 ก็คือจำนวน 2,000 บาท ดังนั้นนาย B จะต้องจ่ายเงินให้แก่ นาย A เป็นจำนวน 98,000 บาท เป็นต้น

แต่ในกรณีของผู้กระทำความผิดที่ตั้งโต๊ะซื้อสลากที่ถูกรางวัลเอง ผู้กระทำความผิดจะบอกกล่าวให้กับผู้ซื้อสลากว่าโต๊ะรับซื้อสลากของตนไม่หักกำไรจากรางวัลหรือรับซื้อสลากที่ถูกรางวัล โดยเพิ่มเงินให้ผู้ที่มาขายสลาก กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดมีจุดประสงค์ที่จะทำการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด อยู่แล้ว ไม่ได้ตั้งโต๊ะรับซื้อสลากถูกรางวัลเพื่อหากำไร ดังนั้นเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้ถูกรางวัลนำสลากมาขายแก่ตน ดังนั้นเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้ถูกรางวัลนำสลากมาขายแก่ตน ผู้กระทำความผิดจึงไม่หักเงินรางวัลของผู้ถูกรางวัล หรืออาจจะเพิ่มเงินให้กับผู้นำสลากมาขายอีกด้วย กรณีเช่น นาย ก. ผู้กระทำความผิดต้องการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมาแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด โดยตั้งโต๊ะรับซื้อสลากที่ถูกรางวัล นาย ข. ผู้ถูกรางวัล 100,000 บาท ต้องการจะนำสลากไปขึ้นเงินโดยแทนที่จะไปขึ้นเงินที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลและถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย หรือขายสลากให้โต๊ะรับซื้อสลากที่ถูกรางวัลอื่นและโดนหักกำไร ก็นำมาขายให้กับโต๊ะนาย ก. ซึ่งนาย ก. ให้เงินรางวัลเต็มราคา คือ 100,000 บาท หรือนาย ก. อาจจะเพิ่มรางวัลให้อีกเป็น 120,000 ก็ตามแต่ที่ตกลงกัน

ดังนั้นทำให้ทราบว่าการตั้งโต๊ะรับซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ถูกรางวัลย่อมมีผู้ถูกรางวัลนำสลากมาขายเป็นจำนวนมากกว่าโต๊ะอื่นเนื่องด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว และส่งผลให้ผู้กระทำความผิดสามารถแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ให้เป็นเงินที่ถูกกฎหมายได้

อีกหนึ่งปัญหาที่ผู้กระทำความผิดกระทำการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ทำให้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น คือเมื่อผู้กระทำความผิดรับซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ถูกรางวัล แล้วแต่มีได้ไปขึ้นเงินที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเอง แต่ให้บุคคลอื่นไปขึ้นรางวัลแทน ยกตัวอย่างเช่น บุคคลในครอบครัว เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การสืบสวนถึงตัวผู้กระทำความผิดเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น

3.3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด โดยอาศัยการพนันม้าแข่ง

ปัญหาการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด จากการพนันม้าแข่งที่สำคัญ คือการที่ผู้กระทำความผิดติดต่อของซื้อใบแทงพนันม้าแข่งที่แทงถูก หรือตัวแทงม้าที่แทงถูกจากผู้เล่นพนันบุคคลอื่น โดยขอซื้อตัวแทงม้านั้นมากกว่ารางวัลที่ผู้เล่นพนันจะได้ กล่าวคือใน 1 วันของการพนันม้าแข่ง ทางสนามม้าจะจัดให้มีการวิ่งม้าทั้งหมด 10 รอบ โดยจากที่ผู้เขียนได้ศึกษาพบว่า เงินหมุนเวียนการพนันชนิดนี้สูงถึงประมาณ 100,000,000 บาทต่อวัน ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าจะต้องมีผู้เล่นพนันเป็นจำนวนมาก และจะต้องมีผู้แทงพนันที่แทงถูกจำนวนมากตามไปด้วย

แต่ผู้แปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด จะมีเป้าหมายอยู่ที่ผู้แทงพนันม้าที่แทงถูก แล้วได้เงินจำนวนมาก อาทิ 100,000 บาท เป็นต้น โดยจะติดต่อขอรับซื้อในราคาที่สูงกว่าเงินรางวัลจริง ยกตัวอย่างเช่น นาย A ต้องการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยติดต่อขอซื้อตัวแทงม้าที่ถูกจากนาย B ซึ่งแทงม้า ก. เป็นม้าวิน แล้วม้า ก. เข้าเส้นชัยเป็นอันดับแรก นาย B ซึ่งเมื่อนำตัวแทงม้านั้นไปขึ้นเงินรางวัลจะได้รับเงิน 100,000 บาท แต่นาย A ติดต่อขอซื้อตัวนั้นจากนาย B ในราคา 200,000 บาท แล้วจึงนำไปขึ้นเงิน 100,000 บาทแทน เงินที่ได้รับมาจะกลายเป็นเงินที่ถูกแปรสภาพทรัพย์สินมาแล้ว และได้รับมาอย่างถูกกฎหมาย เป็นต้น

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการที่ผู้กระทำความผิดว่าจ้างผู้ขี่ม้ายอมแพ้โดยกำหนดให้ม้าตัวใดตัวหนึ่งเข้าเส้นชัยเป็นอันดับแรกหรือเข้าวินซึ่งเป็นม้าตัวที่ตนเองแทงไว้ซึ่งจะทำให้ตนเองเป็นผู้แทงพนันถูกและไปขึ้นเงินรางวัลได้ อาทิเช่น ผู้กระทำความผิดกำหนดให้ม้าแข่ง ก. เป็นม้าวินและนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดซื้อตัวแทงม้า ก. และว่าจ้างให้ผู้ขี่ม้าแข่งที่เหลือยอมให้ม้าแข่ง ก. ให้เส้นชัยเป็นอันดับที่หนึ่งและเมื่อผลออกมาเป็นดังนั้นผู้กระทำความผิดก็จะนำตัวไปขึ้นเงินซึ่งเป็นเงินที่ถูกแปรสภาพมาแล้ว

3.4 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด โดยอาศัยการการเสี่ยงโชค เสี่ยงรางวัลซึ่งจัดโดยองค์กรธุรกิจเอกชน

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการออกงานการกุศล ซึ่งจัดให้มีการเสี่ยงโชคนั้นเมื่อพิจารณาโดยเริ่มต้นจากงานกาชาดแล้ว ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จะว่าจ้างองค์กรเอกชนที่เข้าพื้นที่ของงานกาชาดเพื่อจัดให้มีการเสี่ยงโชค อาทิ การสอยดาว กระบวนการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ของผู้กระทำความผิดจะทำโดยการนัดหมายองค์กรเอกชนที่ว่าจ้าง ว่าให้ตนนั้นถูกรางวัลใหญ่ที่มีมูลค่าสูง เช่น บ้าน รถยนต์ เป็นต้น แต่การได้รางวัลจากการเสี่ยงโชคของผู้กระทำความผิดนั้นจะเป็นการซื้อขายกล่าวคือเมื่อผู้กระทำความผิดเสี่ยงโชคได้บ้านซึ่งมีมูลค่า 3,000,000 บาท แต่แท้จริงแล้วผู้กระทำความผิดได้จ่ายเงินซื้อบ้านหลังนั้นจากองค์กรเอกชนที่ถูกว่าจ้างไว้แล้ว ซึ่งเงินที่ผู้กระทำความผิดนำไปซื้อบ้าน ก็คือเงินที่ได้จากการการกระทำความผิดนั่นเอง

เมื่อผู้กระทำความผิดได้รางวัลที่มีมูลค่าสูงไปก็เสมือนว่าได้ทำการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ไปแล้ว รางวัลที่ได้มาสามารถนำไปทำธุรกรรมอื่นได้ตามกฎหมายได้

นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญคล้ายคลึงกับการจัดให้มีการเสี่ยงโชคหรือเสี่ยงรางวัลซึ่งจัดโดยภาคธุรกิจเอกชนนั้นดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า การเสี่ยงโชคจะกระทำโดยให้ผู้เสี่ยงโชคส่งวัสดุที่ทางองค์กรธุรกิจเอกชนกำหนดให้ส่งมาชิงรางวัลโดยรางวัลนั้นอาจจะอยู่ในลักษณะของเงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ เช่น บ้าน รถยนต์ ซึ่งมีมูลค่ามาก กระบวนการของผู้กระทำความผิดจะคล้ายกับการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ผ่านทางการออกงานการกุศลที่จัดให้มีการเสี่ยงโชคโดยผู้กระทำความผิดจะว่าจ้างองค์กรธุรกิจเอกชน ให้จัดการเสี่ยงโชคขึ้นมา แล้วกำหนดว่าตนจะต้องเป็นผู้ได้รับรางวัลที่ 1 หรือรางวัลใหญ่ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือทรัพย์สินอื่นๆ ผู้กระทำความผิดได้จ่ายเงินแลกเปลี่ยนให้แก่องค์กรธุรกิจเอกชนแล้ว ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. ผู้กระทำความผิดได้ว่าจ้างให้บริษัท ข. ซึ่งขายผงซีกฟอกชนิดหนึ่งให้จัดการเสี่ยงโชคขึ้นมาโดยประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ ให้ลูกค้าผงซีกฟอกของตนส่งวัสดุที่เป็นฝาปิดผืนกของผงซีกฟอกมาชิงรางวัลซึ่งรางวัลที่ 1 เป็นรถยนต์มูลค่า 5,000,000 บาท และรางวัลอื่นๆ ก็ลดมูลค่าลงตามลำดับ แต่การจับรางวัลหรือการประกาศผลรางวัลได้ถูกกำหนดไว้แล้วว่ารางวัลที่ 1 จะต้องเป็นนาย ก. เป็นผู้เสี่ยงโชคได้ ซึ่งโดยแท้จริงนาย ก. ได้จ่ายเงินได้จ่ายเงินให้แก่องค์กรธุรกิจนี้ไปแล้ว 6,000,000 บาท ดังนั้นการเสี่ยงโชคที่จัดขึ้นย่อมเป็นไปตามปกติ เพราะรางวัลอื่นๆ ผู้ได้รับก็คือผู้เสี่ยงโชคที่ส่งวัสดุเข้ามา เพียงแต่ผู้ที่ได้รับรางวัลที่ 1 คือนาย ก. ผู้กระทำความผิด

ดังนั้น รถยนต์นาย ก. ได้รับจากบริษัท ข. ย่อมเป็นทรัพย์สินที่ได้รับมาอย่างถูกกฎหมายจากการเสี่ยงโชค เสี่ยงรางวัล เพราะเงินที่นาย ก. ได้จ่ายค่าจ้างบริษัท ข. เป็นเงินที่ได้จากการกระทำความผิดของนาย ก. หลังได้กระทำการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดโดยเปลี่ยนสภาพเป็นรถยนต์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จากการศึกษาปัญหาที่เกิดจากการนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมาแปรสภาพโดยผ่านกิจกรรมการพนันดังกล่าวจึงสมควรนำมาตราการทางกฎหมายมาบังคับ และมาตรการทางกฎหมายที่ผู้เขียนจะนำเสนอคือ มาตรการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และมาตรการวิธีทรัพย์สินทางอาญา โดยทำการศึกษาดังนี้

3.5 ความเป็นมาและความหมายของการฟอกเงิน

ในทุกสังคมย่อมมีอาชญากรรมเกิดขึ้นเป็นปรากฏการณ์ปกติ ทั้งนี้เนื่องมาจากในแต่ละสังคมประกอบไปด้วยจำนวนสมาชิกในสังคมเป็นจำนวนมาก แต่ลักษณะหรือรูปแบบของอาชญากรรมแตกต่างกันไปตามแต่ละสังคม โดยขึ้นอยู่กับสภาพของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ

การเมือง และช่วงระยะเวลาที่ต่างกัน ในยุคอดีตสังคมมีลักษณะเป็นสังคมชนบทที่มีโครงสร้างเรียบง่าย สมาชิกในสังคมมีไม่มากมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทรัพยากรมีความอุดมสมบูรณ์ ผู้คนดำรงชีพด้วยเกษตรกรรมหรือกิจการ วิถีชีวิตที่เรียบง่ายและใกล้ชิดธรรมชาติส่งผลให้คนมีจิตใจอ่อนโยน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีรวมทั้งศีลธรรมอันดี การละเมิดต่อกฎหมายในยุคนี้จึงมีน้อยหรือหากมีก็มักเป็นรูปแบบการกระทำผิดที่ไม่ซับซ้อน ความเสียหายเกิดขึ้นในวงจำกัด และเป็นการทำความผิดโดยลำพังในความผิดต่างๆ ไป เช่น ลักทรัพย์ ประทุษร้าย ฆาตกรรม เป็นต้น อาชญากรรมเหล่านี้เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า อาชญากรรมตามท้องถนน (Street Crime)

แต่ในปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมชนบทกลายเป็นสังคมเมืองที่มีการพัฒนาและขยายตัวอย่างไม่หยุดนิ่ง สังคมเปลี่ยนจากสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรมตั้งแต่ศตวรรษที่ 19⁴ และสำหรับประเทศไทยเห็นได้ชัดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) เป็นต้นมา ที่รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยเปลี่ยนมาเน้นภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นเพื่อแทนที่ภาคเกษตรกรรม⁵ การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งนำไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมและการค้านี้ ทำให้ประเทศมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างมาก แต่ในขณะเดียวกันรูปแบบการดำรงชีวิตไม่ว่าในเมืองหลวงหรือชนบทย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย กล่าวคือ สังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น มีการแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ สายสัมพันธ์ของผู้คนที่เคยแนบแน่นในอดีตก็เปลี่ยนเป็นมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างหลวมๆ และเต็มไปด้วยการแข่งขัน แข่งขัน ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีตถูกนำมาใช้จนร่อยหรอในขณะที่จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นจึงเกิดภาวะแย่งชิงเพื่อเข้าครอบครองเป็นเจ้าของทรัพยากรเหล่านั้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก็เช่นกันเป็นวิวัฒนาการที่แสดงถึงความเจริญของประเทศ มีการคิดค้นเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน อีกทั้งช่วยอำนวยความสะดวกเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เร่งรีบและเต็มไปด้วยการแข่งขัน จนกล่าวได้ว่าโลกเราทุกวันนี้เป็นโลกที่รองรับด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ไร้พรมแดน สิ่งก็ตามมากับเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและการค้าการลงทุนนั้นคือพฤติกรรมบริโภคนิยมและค่านิยมที่หันไปให้ความสำคัญกับคุณค่าแห่งวัตถุแทนการให้ความสำคัญกับคุณความดีของบุคคล การที่สังคมให้ความสำคัญ

⁴ การเปลี่ยนแปลงของสังคมในครั้งนี้เนื่องมาจาก การปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในบริเตนใหญ่ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี เกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 18 และคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยมีจุดเริ่มจากเทคโนโลยีเครื่องจักรไอน้ำ ความเจริญก้าวหน้าแผ่ขยายไปสู่ยุโรปตะวันตกและทวีปอเมริกาเหนือ และส่งผลกระทบต่อทั่วโลกในที่สุด

⁵ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 – 2524 (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2520), หน้า 36

ทางรูปธรรมมากกว่าคุณค่าทางนามธรรมเช่นนี้ ทำให้ผู้ที่แสวงหาความมั่งคั่งหรือต้องการการยอมรับจากสังคมพยายามกระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่งคั่งทางวัตถุโดยละเอียดต่อชนธรรมนิยมหรือศีลธรรมอันดีจนอาจถึงขั้นกระทำผิดต่อกฎหมายได้

เมื่อสภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและค่านิยมของสังคมเปลี่ยนแปลงไปดังที่กล่าวมาแล้ว ลักษณะและรูปแบบอาชญากรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในอดีตไม่มีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องอาจมีเพียงเครื่องมือเครื่องมือเล็กๆ น้อยๆ แต่ในปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการประกอบอาชญากรรม เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยช่วยให้กระทำความผิดได้มากขึ้น สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น รูปแบบของการกระทำความผิดก็มีความซับซ้อนมากขึ้น ขนาดของหน่วยอาชญากรรมก็มีการขยายตัวมากขึ้นจากที่ลงมือเพียงคนเดียวหรือ 2 - 3 คน และอาจมีผู้สนับสนุน ผู้บงการที่เกี่ยวข้องอีกจำนวนไม่มากหรือหากมีการชงสมุรวมตัวกันกระทำความผิดและปกปิดวัตถุประสงค์ เป็นอั้งยี่หรือชองโจรก็มีจำนวน 10 - 20 คน เป็นอย่างมาก แต่ปัจจุบันอาชญากรรมมักมีผู้ร่วมกระทำความผิดหลายคนหรือมีเครือข่ายโยงใยและกระจายไปในทุกวงการที่มีการรวมกันของอาชญากรรมหลายอย่างจนมีลักษณะเป็น "องค์กรอาชญากรรม" มีโครงสร้างที่สลับซับซ้อน มีการติดต่อประสานงานกัน มีกิจกรรมประเภทสนองความต้องการสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมาย เช่น การค้ายาเสพติด การพนัน การค้าประเวณี และรูปแบบอื่นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมากและแผ่ขยายตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ผิดกฎหมาย หรือวิธีการที่มีชอบเข้าไปแทรกในธุรกิจที่ชอบด้วยกฎหมาย มีการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนและควบคุมกันโดยกฎที่ตั้งขึ้นเองภายใน มีวิธีการบังคับบัญชาเป็นความลับ ไม่นับอาชญากรรมโดยการกระทำที่รุนแรงจับพาลันและได้ผลทันทีอย่างอาชญากรรมในสมัยก่อนแต่หวังผลประโยชน์จำนวนมากมหาศาลในระยะยาว

นักอาชญาวิทยาและนักกฎหมายยอมรับตรงกันว่า ร้อยละ 95 ของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมุ่งหวัง "เงิน" เป็นปัจจัยสำคัญ อาชญากรรมที่มุ่งหวังเงินได้นี้เกิดขึ้นในกิจกรรมของสังคมแทบทุกประเภท เช่น ด้านการค้าการลงทุน ได้แก่ การปั่นหุ้น การกระทำการอันมีลักษณะปริวรรตเงินตรา⁶ การยกยอกข้อโกงประชาชน การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา หรือด้านสถาบันการเงิน ได้แก่ การยกยอกข้อโกงโดยผู้บริหารสถาบันการเงินเอง หรือด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีการปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อมเพื่อลดต้นทุนการผลิตหรือลักลอบตัดไม้ขาย หรือด้านสังคมมีการขายอาวุธสงคราม การพนัน การค้าประเวณี อาชญากรรมยาเสพติด

⁶ การปริวรรตเงินตรา (foreign exchange) หมายถึง การแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลหนึ่งเป็นเงินตราอีกสกุลหนึ่ง ทั้งนี้ รวมถึงสินทรัพย์หรือตราสารที่มีค่าใช้แทนเงินตรา เช่น ทอง เงิน ตราฟันทนาการ เล็ดเตอร์ออฟเครดิต และ เช็คเดินทาง เป็นต้น โดยแสดงในรูปของเงินตราต่างประเทศใช้ในการชำระหนี้ระหว่างประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนนี้ถูกกำหนด โดยสถาบันการเงินหรือตลาดการเงิน

หรือแม้แต่ในด้านวงการข้าราชการก็มีการทุจริตคอร์รัปชันเช่นเดียวกัน กิจกรรมเหล่านี้แม้กฎหมายจะมีมาตรการลงโทษรุนแรงเพียงใด ผู้กระทำก็ยังมีแนวโน้มที่จะเสี่ยงเพื่อแลกกับเงินหรือทรัพย์สินที่จะได้รับจำนวนมาก โดยเฉพาะหากผลตอบแทนหรือประโยชน์ที่จะได้รับมีจำนวนมากเท่าใด แรงจูงใจให้ฝ่าฝืนกฎหมายก็ยังมีมากขึ้นเท่านั้น อาชญากรรมที่มุ่งหวังเงินได้เหล่านี้เรียกว่า "อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ" (Economic Crime)

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คือ คดีที่ผู้เป็นอาชญากรได้กระทำการโดยแฝงเร้นอยู่หรือโดยใช้การประกอบการทางเศรษฐกิจและการเงินในทุกระดับตั้งแต่บุคคล, นิติบุคคลที่ประกอบการในชุมชนหรือสังคมและประชาชาติ ซึ่งส่วนใหญ่ชุมชนหรือสังคมและประชาชาติจะเป็นผู้เสียหาย มักจะเอารัดเอาเปรียบใช้โอกาสและช่องว่างในระบบเศรษฐกิจและระบบการเงินในทุกวิถีทางให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์โดยทุจริต⁷

ข้อแตกต่างระหว่างอาชญากรรมทางเศรษฐกิจกับอาชญากรรมธรรมดา มีดังนี้

1. ผู้กระทำมักเป็นผู้ประกอบวิชาชีพและอาศัยโอกาสในวิชาชีพนั้นหรือช่องว่างทางกฎหมายกระทำความผิด
2. มีการวางแผน และวิธีการสลับซับซ้อนแนบเนียน
3. ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้แก่ Internet, Computer ช่วยในการกระทำความผิด
4. สังเกตเห็นได้ยากเนื่องจากผู้กระทำไม่ใช้กำลังข่มขู่ประทุษร้าย ไม่มีภาพพจน์ที่น่ากลัวเข่าขวัญ มักไม่สร้างความโกรธแค้นให้แก่ผู้พบเห็น สังคมส่วนใหญ่จึงมักไม่ตระหนักถึงภัยอันตรายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเท่าที่ควร ตรงกันข้ามสังคมยังเห็นว่าการกระทำผิดเช่นนี้เป็นเพียงเรื่องไม่สมควรหรือเป็นเพียงการกระทำที่ขาดจริยธรรมเท่านั้น ข้อนี้เป็นลักษณะสำคัญของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
5. มีการทำลายปกปิดพยานหลักฐาน – พยานเอกสารไม่ทิ้งร่องรอยให้ติดตามจับกุม
6. ตรวจสอบและป้องกันได้ยาก
7. แบ่งงานกันเป็นระบบ ทำให้สาวไปถึงต้นตอได้ยาก
8. เกิดผลเสียหายต่อบุคคล นิติบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของประเทศ
9. เป็นการกระทำความผิดที่ให้ผลตอบแทนสูง

ความเสียหายจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจแม้ไม่ปรากฏให้เห็นเด่นชัด แต่ความเสียหายเกิดในวงกว้างทั้งระดับภายในโดยกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของสังคม, เศรษฐกิจ, การเมือง รวมถึงความเชื่อมั่นของประชาชาติในระดับประเทศด้วย นอกจากนี้มิใช่เพียงความ

⁷ วาทีน คำทรงศรี, "ปัญหาการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ," วารสารนิติศาสตร์ 21 (ธันวาคม 2534): 485 - 494.

เสียหายจำนวนมหาศาลที่เกิดขึ้นเฉพาะกรณีเท่านั้น ยังมีความเสียหายแฝงและมีลักษณะต่อเนื่องต่อไปอีก กล่าวคือ มักมีการเอาเงินได้ที่ได้จากการกระทำความผิดมาหมุนเวียนเป็นทุนในการกระทำความผิดครั้งต่อไปหรือนำไปสร้างอิทธิพลแก่ตนเองและพวกพ้องไม่ว่าจะในรูปแบบการติดสินบนข้าราชการ การสนับสนุนข้าราชการหรือนักการเมืองที่มีส่วนในการให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการและมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับนักการเมือง ความเสียหายแฝงที่มีลักษณะต่อเนื่องเช่นนี้เป็นวัฏจักรของการเกิดอาชญากรรมอย่างไม่มีที่สิ้นสุด การติดตามจับกุมรวมทั้งการพิสูจน์ความผิดไม่ว่าในชั้นสอบสวนหรือชั้นพิจารณาก็ยากยิ่งเนื่องจากผู้กระทำมักไม่ทิ้งร่องรอยการกระทำความผิดไว้ ทำให้การปราบปรามอาชญากรรมเหล่านี้ไม่สัมฤทธิ์ผลแม้จะมีกฎหมายบังคับโทษอยู่หลายฉบับแต่อาชญากรก็ยังคงเลือกที่จะกระทำความผิดเนื่องจากผลประโยชน์ตอบแทนจำนวนมากนั่นเอง

เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การควบคุมอาชญากรรมทั้งอาชญากรรมร้ายแรงและอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงเช่นนี้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาที่ผลตอบแทนดังกล่าวด้วยเช่นกัน หากผู้กระทำไม่สามารถใช้ประโยชน์จากผลตอบแทนที่ได้จากการกระทำความผิด อาชญากรย่อมไม่เสี่ยงที่จะกระทำความผิดจึงนำมาซึ่งแนวคิดในการดำเนินการเอาแก่ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด แต่เนื่องจากกฎหมายอาญาที่มีอยู่ยังมีช่องโหว่ไม่สามารถจัดการทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดได้อย่างเต็มที่ โดยถือว่าการดำเนินการเอาแก่ทรัพย์สินหรือโทษปรับหรือริบทรัพย์สินนั้นเป็นโทษที่ผูกติดอยู่กับคดีอาญา หากไม่สามารถพิสูจน์ความผิดอาญาได้ก็ไม่สามารถดำเนินการเอาแก่ทรัพย์สินนั้นได้ และหากทรัพย์สินนั้นมีการโอนหรือเปลี่ยนสภาพไปก็ไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดโดยตรง ทำให้ผู้กระทำความผิดยังมีช่องทางได้ประโยชน์จากการก่ออาชญากรรมที่ได้ผลตอบแทนจำนวนมากอยู่นั่นเอง

จากข้อจำกัดทางกฎหมายดังกล่าว จึงเกิดแนวคิดในการสร้างมาตรการพิเศษ เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดมีช่องทางใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดอีกต่อไปไม่ว่าจะมีการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพไปที่ทอดกก็ตาม มาตรการพิเศษนี้คือ “มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” ซึ่งนอกจากการที่กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา อันถือว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจแล้ว นักกฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้เสนอแนวความคิดว่าด้วยการสมคบกันกระทำการฟอกเงิน โดยให้นำทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory) และทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory) มาใช้อันมีสาระสำคัญดังนี้⁸

⁸ ปิยะพันธ์ สารากรบริรักษ์, การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534), หน้า 52.

3.5.1 ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory)

ทฤษฎีนี้ได้เป็นไปตามหลักกฎหมายความผิดพื้นฐานของการสมคบกันกระทำ ความผิดทางอาญาที่ว่า “บุคคลที่ร่วมในการสมคบกันจะต้องมีความรับผิดชอบเช่นเดียวกับตัวการ” ซึ่งเป็นแนวความคิดของประเทศที่ใช้หลัก “Common law” โดยมีชื่อที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในหมุดกฎหมายอาญาว่า “Pinkerton Rule”⁹ วางหลักไว้ ให้ถือว่าผู้ร่วมสมคบกันร่วมกระทำ ความผิดต่อ การกระทำของผู้ร่วมสมคบกันอย่างไม่จำกัด และการให้ความช่วยเหลือ ในการสมคบยอมจะทำให้ กลายเป็นกลุ่ม ทั้งนี้ ตามข้อตรรกวิทยาที่ว่า การก่อตั้งมีที่มาจากการตกลง และการตกลง นำไปสู่การสมคบกัน และการสมคบกันก่อให้เกิดความรับผิดชอบเช่นเดียวกับตัวการ

นอกจากนี้ ยังมีแนวความคิดเพิ่มเติมที่ว่า การกระทำความผิดเกิดขึ้นเมื่อบุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกันกระทำ ความผิดหรือข้อฉลต่อรัฐโดยให้ถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหายและ เพื่อพิสูจน์ความผิด ต้องแสดงให้เห็นว่า

1) มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกัน (Bilateral Agreement) หรือตกลงจะ กระทำ ความผิดหรือข้อฉลต่อรัฐ ดังตัวอย่างในคดี Pinkerton v. U.S. นี้ สองพี่น้องตระกูล Pinkerton ได้แก่ นาย Walter และ นาย Daniel Pinkerton ได้ตกลงกันที่จะกระทำความผิดตาม กฎหมายว่าด้วยภาษีอากร (Internal Revenue Code) โดยตกลงกันที่จะกระทำการข้อฉลต่อ รัฐบาลกลางสหรัฐ ซึ่งได้แก่การตั้งบริษัทขึ้นมาเพื่อข้อโกงภาษี ในข้อนี้ เป็นการแสดงออกถึง องค์ประกอบภายนอก (Actus Reus)

2) ต้องมีลักษณะที่ผู้สมคบกันมีเจตนาอันแสดงออกเพื่อจะบรรลุมติประสงค์ ของการสมคบกัน ในข้อนี้เป็นการแสดงออกถึงเจตนา หรือ องค์ประกอบภายใน (Mens Rea)

การรับผิดชอบตามหลัก Conspiracy Theory หรือ Pinkerton Rule นี้ เป็นการร่วม รับผิดชอบโดยเด็ดขาด กล่าวคือ ผู้ร่วมสมคบกันนั้นจะต้องรับผิดชอบในผลทุกประการที่เกิดขึ้น ไม่ว่าผลที่ เกิดขึ้นนั้นจะเป็นผลโดยตรง หรือผลที่อาจคาดหมายได้ (Foreseeable and natural consequence) แม้กระทั่งผลของการกระทำ ความผิดนั้นมิได้เป็นเรื่องที่มีการตกลงกันไว้ก็ตาม ซึ่งความผิดในการสมคบกันนี้สมบูรณ์แล้วเมื่อได้มีการตกลงสมคบกัน จนกว่าผู้ร่วมสมคบกันได้

⁹ Findlaw, Pinkerton v. U. S., 328 U.S. 640 (1946) [Online], a Thomson business, (Producer. Available from: <http://caselaw.lp.findlaw.com/cgi-bin/getcase.pl?court=US&vol=328&invol=640> [2006, December 13]

ทำการถอนตัวออกจากการเป็นผู้ร่วมสมคบ เช่น กระทำการขัดขวางไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น

สำหรับในประเทศไทยนั้น จะมีการนำหลักในเรื่อง Conspiracy มาใช้อยู่บ้างแล้ว เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญา ในเรื่องความผิดฐานช่องโจร หรือ ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 8 ซึ่งกำหนดว่า

“ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้นั้นสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าได้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

กล่าวคือ ผู้ที่สมคบกันกระทำความผิดก็ถือว่าเป็นความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว และหากได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นตามที่ได้มีการสมคบกันนั้น ผู้สมคบกันทั้งหมดก็จะต้องได้รับโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย

การนำหลักทฤษฎีการสมคบกันมาใช้กับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินก็เช่นเดียวกัน โดยจะถือว่าเป็นความผิดฐานสมคบกันก็ต่อเมื่อ ได้มีการสมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป และต้องมีการ ตกลงกันที่จะกระทำความผิด โดยการกระทำนั้นต้องมีการแสดงออกมา อันนำไปสู่การบรรลุข้อตกลง ถ้าหากไม่สามารถฟ้องร้องในความผิดฐานฟอกเงิน ก็อาจฟ้องในข้อหาสมคบกันกระทำความผิด ตลอดจนการสมคบกันไม่ต้องการการกระทำถึงขั้นสำเร็จ แต่ต้องการการกระทำอันเป็นความผิด

3.5.2 ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 7 บัญญัติว่า

“ในความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 7

(๑) สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(๒) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใดๆ หรือกระทำการใดๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่ฟ้านัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้"

ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุนนี้ นำมาใช้ประกอบกับคดีการฟอกเงิน เพราะจำเลยผู้ได้กระทำการฟอกเงินที่ผิดกฎหมาย ซึ่งมีที่มาจากการค้ายาเสพติด เป็นการกระทำเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนต่อองค์กรอาชญากรรมที่ค้ายาเสพติด ซึ่งจะแผ่ขยายอิทธิพล และแผนการขององค์กรต่อไป ในกรณีนี้ต้องมีการพิสูจน์ว่าจำเลยให้บริการฟอกเงินและจำเลยรู้ว่าเงินเหล่านี้ได้มาจากการจำหน่ายยาเสพติด ซึ่งจำเลยได้กระทำไปโดยมีเจตนาที่ช่วยให้มีการจำหน่ายหรือครอบครองยาเสพติดต่อไป กล่าวอีกนัยหนึ่งว่าจำเลยเป็นผู้สืบทอดอาชญากรรม

จากทฤษฎีทั้งสองข้างต้นพิจารณาได้ว่า การฟอกเงินเป็นการสมคบกันประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการสมคบกันกระทำด้วยความฉลาดและช่วยเหลือสนับสนุนองค์กรอาชญากรรมต่อไปเป็นวัฏจักร

3.6 ความหมายของการฟอกเงิน

คำว่า "ฟอกเงิน" (Money Laundering) นั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ได้กำหนดคำนิยามไว้ เพียงแต่บัญญัติลักษณะการกระทำที่ถือเป็นความผิดฐานฟอกเงินไว้ในมาตรา 5^๕ แต่มีผู้ให้คำนิยามของการฟอกเงินไว้ทำนองเดียวกัน ได้แก่

^๕ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 5 "ผู้ใด

(๑) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ (๒) กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน"

การฟอกเงิน หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้เงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ซึ่งมีที่มาจาก การกระทำความผิดต่าง ๆ เปลี่ยนสภาพเป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย¹⁰

การฟอกเงิน หมายถึง การเปลี่ยน แปรสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การฟอกเงินเป็นกระบวนการซึ่งกระทำโดยบุคคลต่อทรัพย์สินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย และทำให้รายได้นั้นมีที่มาจากโดยชอบด้วยกฎหมาย และยังหมายความรวมถึงการเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย¹¹

จากคำนิยามดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การฟอกเงินเป็นการกระทำใด ๆ ที่ทำเพื่อปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบ (เงินสกปรก) ให้ดูเหมือนเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบ (เงินสะอาด)

การฟอกเงินอาจกระทำโดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้¹²

1. กระทำเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของเงิน (Conceal Income)
2. กระทำเพื่อซุกซ่อนทรัพย์สิน (Hide Assets)
3. กระทำเพื่อปกปิดความเป็นเจ้าของที่แท้จริง (Conceal Ownership)
4. กระทำเพื่อปกปิดแหล่งที่มาที่ผิดกฎหมาย (Conceal Illegal Source)
5. กระทำเพื่อให้ดูเหมือนว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย (Make It Appear Legal)

¹⁰ ไชยยศ เหมะรัชตะ, "มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน," วารสารราชบัณฑิตยสถาน 24 (ตุลาคม 2541 - มกราคม 2542): 23 - 44.

¹¹ สีนาท ประยูรรัตน์, เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 2.

¹² สหัส สิงหวิริยะ, ความรู้เรื่องกฎหมายป้องกันการฟอกเงิน, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545), หน้า 3.

3.7 ความจำเป็นในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ปัจจุบันอาชญากรรมได้พัฒนารูปแบบเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะร้ายแรง เป็นภัยต่อสังคมโดยรวม มีการรวมกลุ่มเป็นองค์กรอาชญากรรม และมุ่งหวังเงินได้จำนวนมาก สร้างความเสียหายให้แก่ระบบเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง จะเห็นได้จากอาชญากรรม ยาเสพติด, อาชญากรรมการค้าหญิงค้าเด็ก, อาชญากรรมการค้าอาวุธสงคราม, การฉ้อโกงประชาชน, การยกยอกฉ้อโกงโดยผู้บริหารสถาบันการเงิน, การฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นต้น รวมทั้งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ ล้วนเป็นอาชญากรรมที่ยากแก่การปราบปรามทั้งสิ้น เนื่องจากอาชญากรรมประเภทนี้ผู้กระทำจะได้รับผลตอบแทนจากการฝ่าฝืนกฎหมายจำนวนมาก แม้กฎหมายจะกำหนดโทษไว้สูงถึงขั้นประหารชีวิต แต่ก็ยังพบว่าผู้กระทำผิดยังเลือกที่จะเสี่ยงกระทำต่อไป เมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์จำนวนมากที่จะได้รับ¹³

ผู้กระทำผิดเหล่านี้มักเป็นผู้กระทำผิดเป็นอาชีพหรือกระทำผิดซ้ำ การพยายามหลบเลี่ยงการดำเนินการทางกฎหมายทุกกรณี จึงมิใช่เรื่องยากลำบากนักไม่ว่าชั้นวางแผนกระทำผิดหรือขั้น

กระทำผิดสำเร็จก็ไม่ทิ้งหลักฐานใดๆ ไว้ให้ดำเนินคดี แม้กระทั่งเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ผู้กระทำก็มักนำไปปกปิดเปลี่ยนสภาพหรือนำไป “ฟอก” ด้วยวิธีการต่างๆ จนดูเหมือนเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย การกระทำลักษณะนี้ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นผล เพราะทำให้ขาดพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดและไม่สามารถบังคับโทษได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้เงินหรือทรัพย์สินที่ผ่านการ “ฟอก” จนดูเหมือนเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่สะอาดแล้วผู้กระทำยังนำไปเป็นทุนหมุนเวียนใช้ในการกระทำผิดครั้งต่อไป หรือนำไปสร้างอิทธิพลให้แก่ตนเองและพวกพ้อง รวมถึงนำไปสร้างความเข้มแข็งและความคงอยู่ของขบวนการอาชญากรรมของตน

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยมีเหตุผลซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

¹³ จันทน์ นาคเจริญวารี, การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 77.

3.7.1 เหตุผลภายในประเทศ

1) ผลกระทบที่เกิดจากการฟอกเงิน

การฟอกเงินนอกจากจะเป็นความผิดในตัวเองแล้วยังก่อให้เกิดผลกระทบอีกหลายประการ ซึ่งล้วนแต่สร้างความเสียหายให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมากจนมีอาจคิดเป็นจำนวนเงินได้ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ผลกระทบต่อสังคม และผลกระทบด้านการเมือง โดยผลกระทบดังกล่าวได้สร้างความเสียหาย ดังนี้

ก) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

ผู้ที่กระทำผิดอาชญากรรมร้ายแรงหรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดไปฟอกจนดูเหมือนเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบและนำเงินดังกล่าวเข้าหรือออกจากระบบเศรษฐกิจ การกระทำดังกล่าวนี้ถือเป็นการทำลายเศรษฐกิจของประเทศเพราะเงินจำนวนมากจะหลุดออกไปจากวงจรการซื้อขายตามปกติ เช่น นักฟอกเงินในประเทศกำลังพัฒนาจะนำเงินที่ผ่านการฟอกแล้วไปฝากหรือลงทุนในต่างประเทศ และเงินที่เกิดจากการกระทำผิดกฎหมายก่อนเข้าสู่ระบบการฟอกจะไม่ได้เสียภาษีอย่างถูกต้องแต่อย่างใด จึงทำให้รัฐขาดรายได้ ทั้งยังเป็นภาระแก่ผู้ที่ไม่ได้หลบเลี่ยงภาษี นอกจากนี้ยังทำให้ภาระเบียดเบียนกันภัยเพิ่มขึ้นด้วยเพราะบริษัทประกันมีความเสี่ยงมากขึ้น และเป็นการเพิ่มภาระค่าครองชีพของผู้บริโภคโดยส่วนรวม

ในแง่สถาบันการเงินผู้ซื้อดำเนินธุรกิจการเงินต่างๆ การที่สถาบันการเงินไม่อาจแยกการฟอกเงินออกจากธุรกรรมตามกฎหมายตามปกติได้นั้นทำให้ความน่าเชื่อถือของสถาบันการเงินลดน้อยลง เช่นกรณีของ Bank of Credit and Commerce International (BCCI)¹⁴ ในยุคปัจจุบันที่ใช้คอมพิวเตอร์กันอย่างแพร่หลายแล้ว แทบจะไม่สามารถจับพวกที่กระทำทุจริตได้ เพราะไม่มีหลักฐานที่ชัดเจน นอกจากข้อมูลในหน่วยความจำของคอมพิวเตอร์เท่านั้น ซึ่งในทางกฎหมายยังมีข้อจำกัดในการรับฟังพยานหลักฐานประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์พอสมควร เนื่องจากข้อมูลเหล่านั้นอาจจะถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขโดยผู้ใดก็ได้

ไม่เพียงแต่สถาบันการเงินเท่านั้นที่ถูกลดระดับความน่าเชื่อถือลงตัวระบบการเงินของประเทศเองก็ถูกลดระดับด้วยเช่นกัน ทั้งมาตรฐานด้านระเบียบและกฎหมายด้านวิชาชีพ และด้านจริยธรรม เนื่องจากนักฟอกเงินจะพยายามทำให้ระบบการตรวจสอบทางการเงินอ่อนแอขาดประสิทธิภาพในการตรวจสอบ นอกจากนี้ นักลงทุนต่างชาติยังไม่อยากจะทำมาลงทุน

¹⁴ Wikipedia, Bank of Credit and Commerce International[Online], Wikimedia Foundation, Inc.(Producer). Available from: <http://en.wikipedia.org> [2006, December 13]

เพราะเกรงว่าจะถูกเอาเปรียบ ถูกคดโกง หรือถูกควบคุมอยู่เบื้องหลังโดยอาชญากรเศรษฐกิจของประเทศเจ้าบ้าน ซึ่งทำให้ประเทศไม่สามารถจะได้รับประโยชน์จากการติดต่อด้านการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศได้อย่างเต็มที่

ข) ผลกระทบต่อสังคม

การฟอกเงินเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมอื่น ๆ ตามมาอีกไม่ว่านำเงินที่ผ่านการฟอกแล้วไปสร้างความเข้มแข็งให้อาชญากรรมหรือองค์กรอาชญากรรมหรือนำไปหมุนเวียนเป็นต้นทุนในการประกอบอาชญากรรมอย่างอื่นต่อไป เป็นการเพาะบ่มอาชญากรทั้งยังก่อให้เกิดอาชญากรรายใหม่นำมาซึ่งความไม่สงบสุขในสังคม

ค) ผลกระทบด้านการเมือง

เงินได้ที่ได้จากการกระทำความผิดบ่อยครั้งพบว่าผู้กระทำความผิดมักจะนำไปสร้างอิทธิพลให้แก่ตนเองและพวกพ้อง ไม่ว่าจะโดยผ่านทางข้าราชการประจำหรือข้าราชการการเมือง ไม่ว่าจะทำโดยมุ่งหวังเพื่อช่วยปกปิดความผิดเพื่อหลีกเลี่ยงหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อมีส่วนในการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ หรือเพื่อให้ตนเองและพวกพ้องเข้าดำรงตำแหน่งทั้งตำแหน่งทางการเมืองหรือตำแหน่งประจำ เพื่อจะได้เอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้องตนเองอย่างเต็มที่ การกระทำเหล่านี้นอกจากทำให้การบังคับใช้กฎหมายไร้ประสิทธิภาพแล้วยังทำให้ระบบการเมืองการปกครองล่มสลายด้วย

2) กฎหมายเท่าที่มีอยู่ไม่อาจแก้ไขปัญหาการฟอกเงินได้

ก่อนที่ประเทศไทยจะตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ประเทศไทยมีกฎหมายต่างๆ ที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการปราบปรามอาชญากรรมอยู่ แต่ไม่สามารถขจัดเงินได้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้อย่างเต็มรูปแบบ เช่น กฎหมายอาญา, พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ.2518 มีรายละเอียดดังนี้

ก) ประมวลกฎหมายอาญา

(1) แม้ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติขึ้นโดยมีเจตนารมณ์มุ่งป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในสังคมเพื่อให้ประชาชนอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข แต่การกำหนดความผิดบางฐานในประมวลกฎหมายอาญาก็ยังไม่ครอบคลุมอาชญากรรมยุคปัจจุบันที่มักกระทำการเป็นขบวนการ มีความสลับซับซ้อนแบ่งงานกันทำและมีการควบคุมตามสายบังคับบัญชา ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาบางมาตราไม่อาจดำเนินการปราบปรามไปถึงระดับหัวหน้าของขบวนการหรือองค์กรได้ กล่าวคือ

ความผิดฐานอั้งยี่ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 209 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการและมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่ ...” ความผิดฐานนี้จำกัดขอบเขตในเรื่องตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เฉพาะกรณีที่มีการตกลงว่าจะกระทำความผิดใดๆ กันไว้แล้วในระหว่างผู้เป็นสมาชิกของคณะบุคคลดังกล่าวเท่านั้น และเป็นหลักกฎหมายซึ่งบัญญัติขึ้นโดยมีเจตนารมณ์เพื่อใช้ในการปราบปรามการก่อความไม่สงบของชนบางกลุ่มในอดีต

ความผิดฐานสมคบกันเป็นช่องโจร ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 210 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่บัญญัติไว้ในภาค 2 นี้ และความผิดนั้นมีกำหนดโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไปผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นช่องโจร...” ความผิดในฐานนี้มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสมคบกันที่ไม่ชัดเจนว่า ลักษณะการกระทำอย่างไรจะถือได้ว่าเป็นการแสดงออกว่าเป็นการสมคบกัน และไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานเป็นอั้งยี่หรือฐานสมคบกันเป็นช่องโจร ต่างมุ่งเฉพาะเจาะจงไปที่ฐานความผิดแต่ละฐาน ซึ่งต่างจากองค์ประกอบอาชญากรรมที่รวมกลุ่มกันกระทำผิดโดยไม่ได้จำกัดเฉพาะการใดการหนึ่ง และหัวหน้าองค์กรมักไม่ได้เป็นผู้ลงมือกระทำผิดด้วยตนเอง จึงไม่อาจนำหลักเรื่องตัวการตามกฎหมายอาญามาลงโทษแก่หัวหน้าองค์กรได้ จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญายังไม่รองรับอาชญากรรมในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะอาชญากรรมที่มีลักษณะกระทำการเป็นองค์กรหรือเป็นขบวนการ

(2) ในส่วนลักษณะการกระทำที่นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปฟอกนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาก็มีบัญญัติไว้ทำนองเดียวกัน คือ ความผิดฐานรับช่องโจรตามมาตรา 357

มาตรา 357 บัญญัติว่า “ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื่อ รับ จำนำหรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ซ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับช่องโจร.....”

จะเห็นได้ว่าความผิดฐานรับช่องโจรแม้จะลงโทษการกระทำอันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินก็ตาม แต่ก็จำกัดฐานความผิดที่ได้ทรัพย์สินมาโดยเฉพาะเจาะจงเพียง 9 ฐานนี้เท่านั้น ไม่ครอบคลุมอาชญากรรมร้ายแรงหรืออาชญากรรมจากยาเสพติด หรืออาชญากรรมเศรษฐกิจอื่น ๆ จึงถือเป็นช่องโหว่ของประมวลกฎหมายอาญา ที่ไม่อาจทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามครอบคลุมถึงอาชญากรรมในปัจจุบันได้

(3) ประมวลกฎหมายหมายอาญาได้กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญาบางฐานความผิด ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา 18(5) ให้การรับทรัพย์สินเป็นโทษอย่างหนึ่งสำหรับที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งการรับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 - มาตรา 37 แยกได้ 4 ลักษณะดังนี้

(3.1) ทรัพย์สินที่ทำหรือมีไว้เป็นความผิด มาตรา 32 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติให้ศาลต้องมีคำสั่งรับทรัพย์ประเภทนี้เสมอ กฎหมายใช้คำว่า "ให้รับเสียทั้งสิ้น" ทั้งนี้ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม เป็นบทบังคับเด็ดขาด เมื่อศาลพบทรัพย์สินประเภทนี้สั่งรับได้ทันทีไม่ว่าโจทก์จะมีคำขอให้รับหรือไม่ก็ตาม (แต่มีแนวคำพิพากษาฎีกาบางฉบับ หากโจทก์ไม่มีคำขอให้รับ ศาลพิพากษาให้รับทรัพย์สิน เป็นการพิพากษาเกินคำขอตามมาตรา 192 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เนื่องจากตามกฎหมายถือว่าการรับทรัพย์สินเป็นโทษอย่างหนึ่งในมาตรา 18 ประมวลกฎหมายอาญา)

เหตุผลที่กฎหมายให้ศาลสั่งรับเสียทั้งสิ้นก็เพราะทรัพย์สินที่ทำหรือมีไว้เป็นความผิดนั้นเป็นทรัพย์ที่ผิดกฎหมายอยู่ในตัวเอง เช่น ปืนเถื่อน หรือปืนที่ไม่มีทะเบียน ยาเสพติด อาวุธสงครามที่ลักลอบนำเข้าประเทศมาโดยผิดกฎหมาย เงินตราปลอม เป็นต้น ทรัพย์สินเหล่านี้เพียงแต่มีไว้ก็เป็นความผิดแล้ว แม้จะยังไม่ได้นำออกมาใช้กระทำความผิดก็ตาม

(3.2) ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดได้แก่ทรัพย์สินซึ่งโดยสภาพแล้วมิใช่สิ่งผิดกฎหมายในตัวเอง เช่น มีด ปืน มีทะเบียนถูกต้อง รถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ ต่อเมื่อมีผู้นำทรัพย์สินเหล่านี้ไปใช้ในการกระทำความผิดหรือเพื่อใช้ในการกระทำความผิด เช่น ใช้มีด หรือปืนมีทะเบียนไปแทงหรือยิงผู้อื่น ใช้รถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ ประกอบหรือช่วยในการกระทำความผิด ทรัพย์เหล่านี้จึงจะกลายเป็นผิดกฎหมายเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ศาลมีอำนาจสั่งให้รับตามมาตรา 33(1) โดยถือว่าเป็นการลงโทษ ผู้กระทำความผิดทางหนึ่ง

ข้อสังเกต ข้อจำกัดในการใช้บทบัญญัติมาตรา 33(1)

ประการแรก ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดที่ศาลมีอำนาจสั่งรับได้นั้น จำต้องเป็นทรัพย์สินที่ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิด

โดยตรง เสมือนหนึ่งว่าตัวทรัพย์นั้นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ถึงขนาดว่าหากไม่มีทรัพย์นี้แล้ว การกระทำความผิดไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ตัวอย่างเช่น ขบวนการค้าหญิง ค่าเด็ก ใช้รถตู้ขับปาดหน้า เบียดรถจักรยานยนต์ที่เด็กหญิง ก.ขี่มา ล้มลง แล้วเข้าอุ้มเด็กหญิง ก.ขึ้นรถพาไปขายที่ประเทศมาเลเซีย เช่นนี้ถือ ใช้รถตู้เป็นเครื่องมือในการก่ออาชญากรรมโดยตรง ศาลสั่งริบได้ตามมาตรา 33(1)

แต่หากปรับข้อเท็จจริงเป็นว่า ขบวนการค้าหญิงค่าเด็กใช้รถตู้ขับมาส่ง นายเอให้ลงไปดักกรอเด็กหญิง ก. เมื่อพบแล้วจึงใช้อูบายหลอกล่อให้เด็กหญิง ก.หลงเชื่อใจยอมไปกับตนแล้วจึงเรียกรถตู้มารับกันไป เช่นนี้รถตู้ดังกล่าวเป็นเพียงยานพาหนะที่ใช้เพื่อความสะดวกในการกระทำความผิดเท่านั้น ไม่ใช่ทรัพย์ที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดตามความหมายของมาตรา 33(1) นี้ ศาลสั่งริบไม่ได้ แม้จะฟังได้ว่าเป็นทรัพย์ของขบวนการรกรกนี้ก็ตาม

ประการที่สอง เมื่อการริบทรัพย์ตาม มาตรา 33 (1) นี้ถือเป็นโทษทางอาญาอย่างหนึ่ง หากโจทก์ไม่ได้มีคำขอให้ริบทรัพย์มาด้วย ศาลย่อมไม่มีอำนาจสั่งริบเนื่องจากกฎหมายถือว่าเป็นเรื่องที่โจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษแม้ความจะปรากฏแก่ศาลว่าเป็นทรัพย์ที่ใช้ในการก่ออาชญากรรมก็ตาม

ประการที่สาม มีข้อยกเว้นอยู่ว่าหากทรัพย์ที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดนี้เป็นทรัพย์ของผู้อื่นที่ไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด เจ้าของที่แท้จริงมาขอคืนได้ ตามมาตรา 36 ประมวลกฎหมายอาญา

ประการที่สี่ ทรัพย์ที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดโดยเป็นการป้องกันพอสสมควรแก่เหตุโดยชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 68 ประมวลกฎหมายอาญา เมื่อกฎหมายไม่ให้อำนาจการกระทำนั้นเป็นความผิดทรัพย์ที่ใช้ย่อมไม่ต้องถูกริบ

(3.3) ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด กรณีนี้การริบทรัพย์สินมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดโดยตรง โดยไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดของตน และเป็นการตัดแรงจูงใจผู้กระทำความผิดไม่ให้ไปกระทำความผิดอีก เช่น ริบเงินที่ได้มาจากการรับจ้างขนของหนีภาษี การริบทรัพย์สินลักษณะนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33(2) และศาลมีอำนาจที่ริบทรัพย์สินดังกล่าวหรือไม่ก็ได้

ข้อสังเกต ข้อจำกัดของมาตรา 33(2)

ประการแรก ทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งริบได้นั้นต้องเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดซึ่งได้ฟ้องเป็นคดีนั้นหมายความว่า หากทรัพย์ที่ปรากฏต่อศาลได้มาจากการกระทำความผิดก่อนหรือภายหลัง การกระทำความผิดซึ่งได้ฟ้องนั้น ศาลจะสั่งริบไม่ได้เพราะถือว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำที่ยังไม่ได้พิสูจน์ความผิด ศาลจะพิพากษาหรือมีคำสั่งเลยไปถึงทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำที่ยังมิได้ถูกฟ้องหาได้ไม่

ประการที่สอง มีข้อยกเว้นว่าหากทรัพย์นั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งไม่ได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดด้วย เจ้าของที่แท้จริงมาขอคืนได้ตามมาตรา 36 ประมวลกฎหมายอาญา เช่นเดียวกับทรัพย์ในข้อ (2)

ต่างกับทรัพย์ในข้อ(1) ซึ่งเป็นทรัพย์ที่ทำหรือมีไว้เป็นความผิด เจ้าของจะอ้างว่าไม่ได้รู้เห็นเป็นใจไม่ได้ เพราะเพียงแต่มีไว้ก็เป็นความผิดแล้ว

อย่างไรก็ดี มีข้อน่าคิดอยู่ประการหนึ่งว่า เจ้าของที่แท้จริงซึ่งไม่ได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้น ดีความกว้างเพียงใด หากไม่ได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดเฉพาะที่ถูกฟ้อง แต่อาจเคยร่วมกันกระทำความผิดหรือรู้เห็นเป็นใจในความผิดคราวก่อน ๆ ก็ถือว่าเจ้าของไม่ได้รู้เห็นเป็นใจและขอคืนทรัพย์ได้ตามมาตรา 36 เช่นนั้นหรือไม่

กรณีเช่นนี้เห็นได้จากหลักเกณฑ์ตามมาตรา 2 ประมวลกฎหมายอาญา ที่ว่า ต้องตีความโดยเคร่งครัด ดังนั้น แม้จะรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดคราวก่อนๆ หรือในภายหลังที่ยังไม่ถูกฟ้องในความผิดนั้นก็ไม้อาจตีความขยายไปถึงความผิดคราวอื่นที่ใจก็ไม่ได้ฟ้องได้ เมื่ออาชญากรรมทำกันเป็นขบวนการ การใช้เส้นเหลี่ยมเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายจึงเกิดขึ้นได้ไม่ยาก มาตรการริบทรัพย์สืบตามประมวลกฎหมายอาญา จึงไม่พอเพียงในการหยุดอาชญากรรมในปัจจุบัน

(3.4) โทษริบทรัพย์สืบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 34 เป็นเรื่องการริบทรัพย์สืบที่เรียกเอาทรัพย์สืบหรือให้ทรัพย์สืบในการทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือเป็นทรัพย์สืบที่ให้การจงใจให้บุคคลกระทำความผิด เพราะทรัพย์สืบเหล่านี้จะเป็นทรัพย์สืบที่ได้ใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิดตามมาตรา 33 แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้อยู่แล้ว แต่มาตรา 34 ได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อบังคับให้มีการริบทรัพย์สืบทั้งสิ้น ไม่ให้ศาลใช้ดุลพินิจอย่างกรณีตามมาตรา 33 ข้อแตกต่างอีกประการหนึ่ง คือ ในตอนท้ายของมาตรา 34(2) สำหรับทรัพย์สืบที่

ให้เป็นรางวัล ในการที่บุคคลได้กระทำความผิดซึ่งถือเป็นเรื่องพิเศษเพราะการให้ทรัพย์สินหลังจากการกระทำความผิดแล้วนั้นไม่เป็นความผิดไม่เข้าหลักเกณฑ์เป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาจากการกระทำความผิด จึงต้องบัญญัติไว้เป็นกรณีพิเศษ

การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญานี้ เมื่อศาลมีคำสั่งริบแล้วให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 35

จะเห็นได้ว่าการริบทรัพย์สินตามบทบัญญัติข้างต้นนั้นมีลักษณะการตีความที่ค่อนข้างจำกัด คือ ทรัพย์สินที่บุคคลใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดเป็นทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยได้กระทำความผิดเป็นต้น หากทรัพย์สินนั้นได้ออนต่อไปหลายทอดหรือปะปนอยู่กับทรัพย์สินอื่น หรือเปลี่ยนแปลงไปแล้วการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาไม่อาจบังคับได้ครอบคลุมถึง โดยเฉพาะหากมีการฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย การริบทรัพย์สินดังกล่าวไม่อาจใช้บังคับได้เลย

ข) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534

ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 มีมาตรการเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ดังนี้

1) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นโอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม (ตามมาตรา 3) เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พนักงานอัยการจะพิจารณายื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น (ตามมาตรา 27) เมื่อศาลมีคำสั่งแล้ว ทรัพย์สินนั้นจะตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ตามมาตรา 31)

2) ทรัพย์สินของกลาง ได้แก่ ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผล ในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้รับเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูก ลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม (ตามมาตรา 30) โดยพนักงานสอบสวนจะต้องทำสำนวน คดียาเสพติดเสนอพนักงานอัยการตามขั้นตอนตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงาน อัยการจะพิจารณาฟ้องคดียาเสพติด และร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินของกลาง (ตามมาตรา 30)

3) ทรัพย์สินที่ต้องริบโดยผลของกฎหมาย เป็นทรัพย์สินที่ต่อ เนื่องมาจากกระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินใน 2 ลักษณะ คือ

(1) ในกรณีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษา ถึงที่สุดให้ยกฟ้อง แต่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือไม่มีผู้ใดมาขอรับทรัพย์สินคืนภายในหนึ่งปี ให้ ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ตามมาตรา 31 วรรค 14)

(2) ไม่สามารถดำเนินคดีต่อไปได้ภายในสองปี เนื่องจาก ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ตามมาตรา 32 วรรค 2)

ผลของการริบทรัพย์สินดังกล่าว เป็นการดำเนินการเพื่อนำ ทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(มาตรา 34) เป็นส่วน ที่เพิ่มเติมจากงบประมาณของทางราชการที่ได้รับตามปกติ เป็นผลให้สามารถขยายการ ปฏิบัติงานต่าง ๆ ออกไปมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีในการลดปัญหาเสพติด

จะเห็นได้ว่าตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีการริบทรัพย์สิน โดยเริ่มสืบสวนจากการกระทำความผิดไปสู่ตัวทรัพย์สิน กล่าวคือ ต้องมีผู้ต้องหาว່การกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเสียก่อน เช่น ผลิตจำหน่าย นำเข้า ส่งออก เป็นต้น หลังจากนั้นถ้ามี เหตุสงสัยว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงจะมีการ ตรวจสอบทรัพย์สินอันนำไปสู่การริบทรัพย์สินในที่สุด ทั้งนี้หากผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถพิสูจน์ ความบริสุทธิ์ของทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายได้แล้ว ก็จะได้รับทรัพย์สินดังกล่าวนั้นคืน กลับไป

อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายฉบับนี้จะเกี่ยวข้องกับการปราบปราม การฟอกเงินด้วยการให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินจากการกระทำความผิด ไม่ว่างจะมีการเปลี่ยน

สภาพทรัพย์สินไปก็ครั้งหรือโอนหรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นก็ตาม แต่ก็ยังไม่ถือว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือกฎหมายฟอกเงินอย่างแท้จริง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลหลายประการ กล่าวคือ ประการแรก พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์จำกัดแต่เฉพาะในการปราบปรามการค้ายาเสพติดเท่านั้น โดยกำหนดให้มีอำนาจดำเนินการตรวจสอบและยึดหรืออายัดอันนำไปสู่การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ได้มีบทบัญญัติให้ดำเนินการแก่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดประเภทอื่น ๆ ประการต่อมา กฎหมายฉบับนี้กำหนดแต่เพียงมาตรการริบทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไปจากเดิมเท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินโดยการเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้เป็นทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย ประการสุดท้าย ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทยจะได้รับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ก็ต่อเมื่อมีคำพิพากษาของศาลต่างประเทศถึงที่สุด จึงเป็นการยากที่จะนำตัวหรือใช้เวลานานที่จะนำตัวบุคคลผู้กระทำความผิดมารับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ได้¹⁵

ค) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ.2518

ในสาระสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากกำหนดให้อำนาจแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเพื่อทำการสอบสวนการทุจริตหรือประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งเสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อคณะรัฐมนตรีแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดมาตรการลักษณะใหม่อันเกี่ยวข้องกับการดำเนินการแก่ทรัพย์สินที่ข้าราชการได้มาจากการทุจริตหรือประพฤติมิชอบด้วย ซึ่งมีหลักการคล้ายคลึงกับการดำเนินการแก่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังที่ได้กล่าวมา ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับมาตรการสำหรับดำเนินการแก่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังต่อไปนี้

1) ลักษณะของการทุจริตในวงราชการ หมายความว่า การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นไม่ปฏิบัติกรอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือได้ใช้อำนาจใน

¹⁵ ไชยยศ เหมะรัชตะ "กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน," จุฬาลงกรณ์วารสาร 8(ตุลาคม - ธันวาคม 2538) : 24-41

ตำแหน่งหรือหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่นในส่วนลักษณะของการประพฤตินิชอบในวงราชการ หมายความว่า การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นไม่ปฏิบัติกรอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือการใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มติของคณะรัฐมนตรีอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมุ่งหมายจะควบคุมดูแล การรับ การรักษา หรือการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน ไม่ว่าจะการปฏิบัติหรือละเว้นไม่ปฏิบัติ นั้น เป็นการทุจริตในวงราชการด้วยหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ดังกล่าวด้วย (มาตรา 3)

2) เมื่อมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ หรือมีการร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นก่อนว่า พฤติการณ์หรือเรื่องดังกล่าวหรือเรียนนั้นมีมูลเพียงพอที่คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาหรือไม่ ในกรณีที่คณะกรรมการมีมติตามกรณีดังกล่าวว่าพฤติการณ์หรือเรื่องดังกล่าวหรือเรียนมีมูลเพียงพอที่คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาได้ก็ให้คณะกรรมการดำเนินการสืบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงต่อไป (มาตรา 20)

3) ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาผลการสืบสวนสอบสวนดังกล่าวแล้วมีมติว่า กรณีมีมูลน่าเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนตามรายการ วิธีการและระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด แต่ระยะเวลาดังกล่าวนั้นจะต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน (มาตรา 21)

4) เมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการตามมาตรา 21 แล้ว หากได้พิจารณาวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติและไม่สามารถชี้แจงได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวนั้นตนได้มาโดยชอบ ให้ถือว่าผู้นั้นได้กระทำทุจริตและประพฤตินิชอบในวงราชการ และให้คณะกรรมการแจ้งให้พนักงานอัยการดำเนินการตามกฎหมาย แล้วเสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งหรือดำเนินการให้มีการสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก (มาตรา 21 ทวิ)

5) บรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีมติว่า เป็นทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติหรือเพิ่มขึ้นผิดปกติดังกล่าว นั้น ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลโดยไม่ชักช้าเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะสามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงให้ศาลเห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวนั้นตนได้มาโดยชอบ (มาตรา 21 ตร)

จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการประทุพติมิชอบในวงราชการนี้ ถือเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน เนื่องจากมีมาตรการดำเนินการแก่ทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิด แต่อย่างไร ก็ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีการริบทรัพย์สิน โดยเริ่มสืบสวนจากแหล่งของการ กระทำผิดซึ่งต้องมีพฤติการณ์ หรือการร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้รัววยผิดปกติหรือมี ทรัพย์สินเพิ่มมากผิดปกติเสียก่อน จึงจะสามารถสืบสวนจากตัวทรัพย์สินได้ นอกจากนี้กฎหมาย ฉบับนี้ยังมีข้อจำกัดในการบังคับใช้ กล่าวคือ ใช้เฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐรัววยผิดปกติเท่านั้น หากผู้กระทำผิดนำทรัพย์สินนั้นมาแจกจ่ายให้แก่ผู้อื่น มาตรการในกฎหมายฉบับนี้ก็ไม่สามารถใช้ บังคับได้ ทั้งยังขาดกลไกการติดตามเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนำไปฝากที่ สถาบันการเงิน และไม่ได้ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ป.เข้าไปตรวจสอบผู้ที่เก็บดูแลหลักฐาน เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นได้

3.7.2 เหตุผลภายนอกประเทศ

เหตุผลที่เป็นแรงผลักดันให้ไทยตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาใช้บังคับอีกเหตุผลหนึ่งนั้นคือ แรงผลักดันจากภายนอกประเทศ สืบเนื่องจาก ประชาคมโลกได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมยาเสพติดอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อ สังคม, เศรษฐกิจ, การเมืองภายในแต่ละประเทศและยังกระทบถึงความมั่นคงของรัฐอีกด้วย เนื่องจากปัญหายาเสพติดนับวันยิ่งทวีความรุนแรงจนเป็นปัญหาระดับนานาชาติ ขบวนการค้า ยาเสพติดมีการพัฒนาเป็นรูปแบบองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มีความแข็งแกร่ง เมื่อได้เงิน ได้มาจะนำไปแปรสภาพหมุนเวียนเปลี่ยนไปและนำเงินได้นั้นย้อนกลับมาก่อทำความผิดอีก หรือนำไปสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรต่อไป จนเจ้าหน้าที่รัฐไม่อาจนำมาตรการที่มีอยู่มาบังคับใช้ กับอาชญากรรมยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสหประชาชาติจึงให้ความสำคัญกับการ ป้องกันและปราบปรามปัญหาเสพติดเป็นอย่างยิ่งและได้ประกาศใช้อนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 (Vienna Convention: United Nations Convention Against Illicit In Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988) หรือที่เรียกกันว่า Vienna Convention

อนุสัญญาเวียนนาหรืออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้า ยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 ได้ลงนามกัน ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2531 มีวัตถุประสงค์ในการต่อต้านการลักลอบค้า ยาเสพติด โดยกำหนดมาตรการทางกฎหมายไว้หลายประการ มาตรการสำคัญ คือ กำหนดให้

การฟ้องเงินเป็นความผิดอาญา รวมถึงการนำมาตรการริบทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติดมา บังคับใช้ด้วย และได้คำนึงถึงกฎเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ 3 ประการ คือ

1. การกำหนดความจำกัดของเขตแดนระหว่างรัฐและการขยายเขตอำนาจศาล
2. การปกป้องบุคคล ทรัพย์สิน และสภาวะความเป็นอยู่ของประชาชน
3. ความร่วมมือระหว่างประเทศ

สาระสำคัญของ Vienna Convention 1988 สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) กำหนดข้อบังคับให้การฟ้องเงินผิดกฎหมายถือเป็นความผิดทางอาญา
- 2) กำหนดให้รัฐภาคีดำเนินการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้อง การลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งรวมไปถึงการริบทรัพย์สินตามคำร้องขอของภาคีอื่นด้วย
- 3) กำหนดให้สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนกันได้
- 4) กำหนดหลักการที่จะสนับสนุนความร่วมมือในการสืบสวน
- 5) กำหนดให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินการให้การรักษาความลับให้ลูกค้าของธนาคารไม่เป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนคดีอาชญากรรม

นอกจากนี้ Vienna Convention 1988 ยังได้กำหนดให้การกระทำต่อทรัพย์สินใน ลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ เป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายภายในของประเทศภาคี กล่าวคือ

- 1) การกระทำต่อตัวทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบด้วยการแปรสภาพหรือโอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพื่อปกปิด แหล่งที่มา หรือเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดมิให้ถูกดำเนินคดี (ข้อ 3 วรรค 1 (ข) (1))
- 2) การปกปิดหรืออำพรางสถานะหรือแหล่งที่มาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ข้อ 3 วรรค 1 (ข) (2))
- 3) การครอบครองหรือใช้ทรัพย์สินนั้น โดยรู้ในขณะได้มาว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด (ข้อ 3 วรรค 1 (ค) (1))

ไม่เพียงแต่องค์การสหประชาชาติเท่านั้นที่เห็นถึงพิษภัยร้ายแรงของอาชญากรรม ยาเสพติด องค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ต่างมีบทบาทในการแสดงเจตจำนงร่วมกันต่อต้านขบวนการค้ายาเสพติด รวมทั้งสกัดกั้นการฟอกเงินที่ได้จากการกระทำความผิด โดยต่างมีมาตรการที่ สอดคล้องรองรับกันอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบยาเสพติดและวัตถุที่ ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 กล่าวคือ

1. FATF (Financial Action Task Force)

คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน เป็นองค์กรระดับรัฐบาล ผู้วางมาตรฐานและพัฒนาส่งเสริมนโยบายเพื่อต่อสู้กับการฟอกเงินเกิดจากการประชุมสุดยอดทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 7 ประเทศ หรือกลุ่ม G7 เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1989 โดยFATF ได้จัดทำข้อเสนอแนะ 40 ประการ เพื่อต่อต้านการฟอกเงินโดยใช้ระบบธนาคารของประเทศสมาชิก FATF ทั้งยังครอบคลุมการอุดหนุนการเงินแก่ผู้ก่อการร้ายได้ เมื่อนำไปรวมกับข้อเสนอแนะพิเศษอีกแปดข้อว่าด้วยการอุดหนุนการเงินแก่ผู้ก่อการร้าย

ข้อเสนอแนะ 40 ประการของ FATF นี้เป็นเพียงข้อเสนอแนะที่กำหนดมาตรฐานต่ำสุดสำหรับการดำเนินการของประเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปปฏิบัติตามสถานการณ์ภายในของแต่ละประเทศ โดยกำหนดสาระสำคัญ สอดคล้องกับVienna Convention 1988 เช่น เอาผิดทางอาญาแก่ผู้ฟอกเงิน, ควรนำมาตรการยึดและอายัดทรัพย์สินที่ได้จากการฟอกเงิน, หรือการไม่นำกฎหมายการรักษาความลับของสถาบันการเงินมาเป็นอุปสรรคในการสืบสวนอาชญากรรม เพียงแต่แนะนำให้ประเทศต่าง ๆ ควรจะถือว่าอาชญากรรมการฟอกเงินเป็นความผิดที่ร้ายแรงโดยขยายขอบเขตของความผิดมูลฐานกว้างขวางกว่า Vienna Convention 1988 ซึ่งเน้นเฉพาะการฟอกเงินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น

2. EC Council Directive

องค์การระหว่างประเทศกลุ่มสหภาพยุโรปนี้ก็เช่นกัน มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับองค์การสหประชาชาติที่ต้องการขจัดปัญหาจราจรค้ายาเสพติดและการฟอกเงินจึงบัญญัติข้อบังคับที่เรียกว่า "Directive" ให้ประเทศสมาชิกกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาและวางมาตรการให้ธนาคารและสถาบันการเงินแยกแยะลูกค้าของตน, รายงานการโอนเงิน, รายงานผู้ต้องสงสัยแก่เจ้าหน้าที่Directive นี้ ทั้งยังมีความร่วมมือระหว่างประเทศภาคีให้ดำเนินการสอบสวนฟ้องร้องผู้กระทำการฟอกเงินร่วมกันด้วย

3. Council of Europe Convention 1990

กลุ่มประเทศในทวีปยุโรปได้บัญญัติอนุสัญญาขึ้น มีจุดมุ่งหมายในการปราบปรามการฟอกเงินและปัญหาอาชญากรรมเช่นเดียวกัน โดยกำหนดให้ประเทศภาคีต้องกำหนดมาตราต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น มาตรการริบทรัพย์สินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรม, การให้ธนาคารแจ้งเมื่อพบว่ามีกรณีสงสัยว่าเกิดการฟอกเงิน เป็นต้น มาตรการดังกล่าวสอดคล้องกับ Vienna Convention 1988 เช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ล้วนตระหนักถึงภัยของอาชญากรรมการฟอกเงิน ซึ่งความเสียหายมิได้จำกัดแค่ภายในประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่มีผลกระทบต่อทั้งระบบเศรษฐกิจและสังคมของประชาชาติ แต่ละกลุ่มประเทศจึงได้เร่งผลักดันให้ประเทศภายในกลุ่มของตนสร้างมาตรการอันเป็นแนวทางเดียวกันขึ้นต่อสู้กับปัญหาการฟอกเงิน

ประเทศไทยก็เช่นเดียวกันในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติและไทยก็ได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติดและการฟอกเงินอยู่ และประเทศไทยประสงค์จะเข้าเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 (Vienna Convention) เป็นแนวทางเดียวกับประชาคมโลกในการแก้ปัญหาเสพติดต่อไป ไทยจึงจำเป็นต้องออกกฎหมายกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา รวมทั้งกำหนดมาตรการต่างๆ ให้สอดคล้องกับ Vienna Convention ต่อไป เพื่อให้การแก้ปัญหาการฟอกเงินภายในประชาคมโลกเป็นไปอย่างมีเอกภาพ กระแสผลักดันจากภายนอกประเทศจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ขึ้นใช้บังคับจวบจนปัจจุบัน

3.8 ลักษณะสำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การฟอกเงิน (Money Laundering) เป็นการดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดใด ๆ เปลี่ยนเป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจสรุปได้ว่าการฟอกเงินก็คือ “การนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมาผ่านกระบวนการให้กลายเป็นเงินที่สะอาด” ซึ่งกระบวนการทำ “เงินสกปรก” ให้เปลี่ยนสภาพเป็น “เงินสะอาด” นั้น อาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การนำเงินออกไปนอกประเทศ การฝากเงินกับสถาบันการเงิน การตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า การซื้อขายที่ดิน การแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลอื่น การให้ผู้อื่นถือเงินหรือทรัพย์สินไว้แทน เป็นต้น การฟอกเงินนั้นจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรงต่างๆ อาชญากรรมเศรษฐกิจ รวมทั้งการค้ายาเสพติด ผู้กระทำความผิดมักไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สินอันจะช่วยปิดบังการกระทำความผิดของตน การฟอกเงินจึงเป็นรูปแบบที่อาชญากรใช้เป็นเครื่องมือเพื่อปกปิดและแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำความผิดของบรรดาอาชญากร นอกจากนี้การฟอกเงินยังก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากเงินที่นำมาฟอกนั้นเป็นเงินนอกระบบอันไม่ได้เกิดจากผลผลิตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้เงินดังกล่าวยังถูกนำไปใช้ในการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและนักการเมือง ตลอดจนนำไปใช้เพื่อการขยายเครือข่ายของการประกอบอาชญากรรมจน

กลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่มีอิทธิพลอย่างมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องความสงบสุขเรียบร้อยของสังคมและปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย

ในอดีตประเทศไทยไม่มีกฎหมายใดกำหนดว่าการฟอกเงินเป็นความผิดอาญา ทำให้ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงิน หรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่อาชญากรฟอกได้เท่าที่ควร จนกระทั่งมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2542 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้คือ เนื่องจากในปัจจุบันผู้ประกอบการอาชญากรรมซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภท ได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงิน เพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายเหล่านั้น และโดยที่กฎหมายที่มีอยู่ก็ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินหรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้เท่าที่ควร ดังนั้นเพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว สมควรกำหนดมาตรการต่างๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ฉบับนี้มีหลักการที่สำคัญคือ การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา เพราะเมื่อการฟอกเงินเป็นความผิดอาญาแล้ว ผู้กระทำการฟอกเงินก็จะต้องรับผิดตามกฎหมายดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5

มาตรา 5 ผู้ใด

1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

2) กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

การกำหนดความผิดฐานฟอกเงินดังกล่าว เป็นการกำหนดความผิดทางอาญาเพื่อลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน โดยโอน แปรสภาพหรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการปกปิด อำพรางที่มาของเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว และเป็นการกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาเวียนนา 1988 ที่ให้ประเทศภาคีกำหนดให้การกระทำ

ความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายแต่ละประเทศ บทลงโทษตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย ได้กำหนดให้มีโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.8.1 ความผิดมูลฐาน

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นว่าการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น นอกจากการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้นๆ ดังที่บัญญัติไว้แล้ว การกระทำความผิดดังกล่าวแม้จะเป็นการช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะก่อนการกระทำความผิด ขณะกระทำความผิด หรือหลังกระทำความผิดเพื่อมิให้ต้องรับ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน ก็ให้ถือว่ามีความผิดฐานฟอกเงินเช่นเดียวกัน และประการสำคัญคือความผิดฐานฟอกเงิน จะต้องเป็นความผิดที่กระทำต่อเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพียงบางประเภทเท่านั้น ซึ่งเรียกว่า "ความผิดมูลฐาน" หรือความผิดอาญาที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐานก่อให้เกิด หรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิด

ในส่วนนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงหลักเกณฑ์ทั่วไปในการกำหนดความผิดมูลฐาน รวมถึงข้อพิจารณาเพิ่มเติมของหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน โดยวิเคราะห์ถึงลักษณะของความผิดมูลฐานต่าง ๆ เพื่อให้ได้หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานที่ละเอียดชัดเจนขึ้น ดังนี้

3.8.1.1 หลักเกณฑ์ทั่วไปในการกำหนดความผิดมูลฐาน

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการกำหนดความผิดมูลฐานในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ความผิดที่เข้าหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานจะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกประเทศ และเป็นปัญหาที่ยิ่งทวีความรุนแรงก่อให้เกิดความเสียหายนานับประการ ประเทศไทยก็เช่นเดียวกันการประกอบอาชญากรรมก็มีจำนวนเพิ่มขึ้น แม้ว่าจะมีกฎหมายบัญญัติลงโทษอย่างเด็ดขาดก็ตาม แต่ผู้ประกอบอาชญากรรมดังกล่าวก็ได้ผลตอบแทนที่สูงคุ้มค่าน่าเสียดาย เมื่อถูกปราบปรามมากขึ้นก็เกิดมีการวางแผนสลับซับซ้อนจากการกระทำผิดด้วยตนเอง ก็เกิดเป็นขบวนการประกอบ

อาชญากรรมในรูปแบบที่เรียกว่า "องค์กรอาชญากรรม" (Organized Crime) ยิ่งไปกว่านั้นยังพัฒนาไปในรูปแบบของ "องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ" ซึ่งเป็นความร่วมมือกันในการประกอบอาชญากรรม มีวิธีการกระทำความผิดที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น มีการวางแผนจัดเตรียม การปกป้องผู้อยู่เบื้องหลังกระบวนการประกอบอาชญากรรม จนกฎหมายยากที่จะเอื้อมมือถึงได้

องค์กรอาชญากรรมเป็นกลุ่มชนซึ่งประสานงานกันและควบคุมกันโดยกฎหมายของตน เป็นที่รวมของอาชญากรรมซึ่งทำงานภายใต้โครงสร้างที่สลับซับซ้อน กฎที่ใช้บังคับเข้มงวดและวิธีการบังคับบัญชาเป็นความลับ กิจกรรมขององค์กรจะไม่ใช้กระทำที่รุนแรงในฉับพลันโดยไม่คาดหวังถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ แต่จะเป็นผลมาจากการสมคบกันโดยยากแก่การสืบสวนต่อเนื่องกันไปเป็นเวลาหลายปีมีวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมกิจการทั้งปวงที่จะทำกำไรมหาศาล

สาระสำคัญขององค์กรอาชญากรรม คือ กิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการในบริการและสินค้าที่ผิดกฎหมายและรวมถึงการประกอบในธุรกิจที่ถูกกฎหมาย กิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมที่เห็นได้ชัด คือ การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธสงคราม ซึ่งเป็นการประกอบกรเช่นเดียวกันกับกิจการส่งสินค้าเข้า ขายส่งขายปลีก มีการส่งมอบกันเป็นทอด ๆ

ความผิดลักษณะนี้มักจะเป็นคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมที่มีผู้กระทำผิดตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปกระทำเป็นขบวนการ มีการวางแผนการกันส่วนหลัง ตัวการใหญ่หรือผู้บงการอยู่เบื้องหลังมักจะหลุดรอดจากกฎหมาย เนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะสาวเชื่อมโยงไปถึงบุคคลที่ถูกจับได้มักจะเป็นผู้ปฏิบัติซึ่งจะเป็นลูกน้องระดับล่าง ความผิดลักษณะนี้ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็ก ความผิดเกี่ยวกับการค้าอาวุธสงคราม ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ เหมืองแร่ และน้ำมัน เป็นต้น

2. ความผิดที่จะเข้าหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานจะต้องเป็นความผิดที่ให้ผลตอบแทนสูง

ปัจจุบันคนที่สร้างความร่ำรวยจากการประกอบอาชญากรรมทางธุรกิจได้ทวีมากขึ้นตลอดเวลา เพราะอิทธิพลการเงินได้ช่วยให้คนเหล่านั้นได้รับค่าตอบแทนในวงเงินที่สูงและมีส่วนช่วยให้คนเหล่านั้นไม่ต้องถูกลงโทษเมื่อถูกจับกุม หรือถึงแม้ถูกจับกุมและลงโทษเงินที่สะสมไว้ก็จะเป็นทุนสำรองเพื่อเลี้ยงตัวหรือกลับมากระทำความผิดอีกเมื่อพ้นโทษ บางรายถึงแม้ยังอยู่ระหว่างการถูกลงโทษข้ายงานการประกอบอาชญากรรมของผู้ต้องหายังคงดำเนินการต่อไป เพราะยังมีเงินทุนหมุนเวียน การขาดคนเพียงคนเดียวก็สามารถมีคนมาทดแทนได้ รัฐบาลจึง

เล็งเห็นความสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการปราบปรามอาชญากรรมตามความผิดมูลฐานดังกล่าว เพื่อการปราบปรามให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดการนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับความผิดมูลฐานดังกล่าวเพื่อเป็นการทำลายแรงจูงใจในการกระทำความผิด

ความผิดลักษณะนี้มักจะเป็นคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ผู้กระทำอาชญากรรมเป็นผู้ที่มีการศึกษาดี ทำงานในระดับสูง หรือที่เรียกกันว่า “White collar crime” มักจะเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือข้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งกระทำโดยผู้แทนกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือข้อโกงตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์และเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งกระทำโดยกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์ในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

3. ความผิดที่จะเข้าหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานจะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะยากแก่การปราบปราม

การประกอบอาชญากรรมที่ยากแก่การปราบปราม ได้มีการพัฒนารูปแบบของการประกอบอาชญากรรมและขยายหน่วยงานซึ่งยากต่อการปราบปรามมากยิ่งขึ้นเนื่องจากปัจจุบันมาตรการรับทรัพย์ตามความผิดมูลฐานนั้นเป็นมาตรการทางอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เว้นแต่จะมีกฎหมายฉบับอื่นได้บัญญัติใช้เป็นพิเศษ เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ได้บัญญัติการรับทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้โดยเฉพาะ ซึ่งจะเห็นได้ว่า อาชญากรรมทางธุรกิจนั้นเป็นอาชญากรรมที่มีแรงจูงใจ แต่มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญานั้น ไม่สามารถที่จะทำลายแรงจูงใจได้ จึงเป็นการยากที่จะปราบปราม ซึ่งปัจจุบันนี้กฎหมายเราพัฒนาไปมากจึงไม่ควรยึดติดกับการรับทรัพย์สินตามกฎหมายอาญา ซึ่งผู้เขียนเองก็เห็นว่า มาตรการทางกฎหมายเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่มีผลอย่างมากต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพราะกฎหมายจะเป็นตัวกำหนดขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของพนักงาน เจ้าหน้าที่ตลอดจนแนวทางและวิธีการดำเนินการกับปัญหาอาชญากรรม ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้กับอาชญากรรมที่ยากแก่การปราบปราม โดยกำหนดให้อาชญากรรมที่มีลักษณะยากแก่การปราบปรามเป็นความผิดมูลฐานในกฎหมายฟอกเงิน

ความผิดลักษณะนี้ในประเทศไทยจะพบมากเป็นพิเศษ เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศไม่ดี ภาวะเงินเฟ้อมีมาก สถานประกอบการไม่อยู่ในฐานะที่จะจ้างงานได้ประชาชนมีความยากจน มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัว จึงก่อให้เกิดการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการซึ่งยากแก่การปราบปราม ความผิดลักษณะนี้ เช่น ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เป็นต้น

4. ความผิดที่เข้าหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานจะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ

ความผิดลักษณะนี้มักจะเป็นคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรือเป็นคดีอาชญากรรมทั่วไปก็ได้ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายว่าด้วยแร่ กฎหมายว่าด้วยป่าไม้กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หรือกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ความผิดฐานกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชกหรือรีดเอาทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงวิชาชีพอากรตามประมวลกฎหมายรัษฎากรหรือกฎหมายอื่น เป็นต้น

3.8.1.2 ข้อพิจารณาประกอบหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน

ในส่วนนี้ ผู้เขียนได้วิเคราะห์เพิ่มเติมถึงหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน โดยพิจารณาจากลักษณะความผิดใน 8 ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อให้มีแนวทางในการพิจารณากำหนดความผิดมูลฐานที่ชัดเจนขึ้น ดังนี้

ความผิดมูลฐานที่ 1 : ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดในปัจจุบันที่มักกระทำในรูปแบบเป็นขบวนการเป็นเครือข่ายหรือเป็นองค์กรอาชญากรรม มีการแบ่งหน้าที่กันกระทำความผิด โดยผู้เป็นตัวการหรือนายทุนจะไม่ลงมือกระทำความผิดด้วยตัวเอง การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีและลงโทษผู้เป็นตัวการหรือนายทุนจึงไม่อาจกระทำได้หรือกระทำได้ยาก ในอดีตแม้ว่าจะได้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดหลายครั้งโดยเฉพาะในเรื่องการลงโทษโดยการกำหนดโทษขั้นสูงไว้ถึงขั้นประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต เพื่อมุ่งหวังให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ปราบปรามก็ยัง

ไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของตนให้บรรลุผลถึงขั้นนำตัวการ ผู้ค้า หรือผู้จำหน่ายมารับโทษตามกฎหมายได้ ทั้งนี้ เนื่องจากการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นทำรายได้ให้แก่ผู้กระทำเป็นจำนวนมาก ผู้เป็นนายทุนหรือตัวการซึ่งได้รับผลประโยชน์ดังกล่าวจะมีทั้งทรัพย์สิน อิทธิพล และบริวารเพื่อสนับสนุนในการกระทำความผิด และขยายเครือข่ายให้กว้างขวางออกไปอีก แยกจากนั้นผู้เป็นตัวการหรือนายทุนจะใช้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดช่วยให้ตนรอดพ้นจากการถูกจับกุมและดำเนินคดีโดยใช้ทรัพย์สินดังกล่าวในการสร้างอิทธิพลและบริวารเพื่อปกป้องคุ้มครองการกระทำความผิดของตน ทั้งนี้ผู้เป็นตัวการหรือนายทุนอาจติดสินบนเจ้าพนักงานผู้ขาดความซื่อสัตย์ให้ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อสนับสนุนการกระทำผิดของตน ถือเป็นกรก่ออาชญากรรมที่ต่อเนื่องไปไม่มีที่สิ้นสุด และแม้ว่าทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าวจะต้องถูกริบตามประมวลกฎหมายอาญา แต่ในทางปฏิบัติเป็นการยากที่จะพิสูจน์ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด นอกจากนี้ ผู้กระทำความผิดยังได้มีการเปลี่ยนหรือแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเพื่อให้กลายเป็นทรัพย์สินที่ชอบด้วยกฎหมาย และนำกลับมาใช้ในการกระทำความผิดอีกเป็นวงจรของการประกอบอาชญากรรม

ความผิดมูลฐานที่ 2 : ความผิดเกี่ยวกับเพศและการค้าหญิงและเด็ก

ความผิดเกี่ยวกับเพศและการค้าหญิงและเด็กเป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่สร้างความเสียหายแก่สังคมและเศรษฐกิจอย่างมาก ปัจจุบันอาชญากรรมประเภทนี้ได้พัฒนาเป็นรูปขององค์กรอาชญากรรม เป็นขบวนการค้าหญิงและเด็กทั้งในประเทศและข้ามชาติ เป็นปัญหาในการปราบปรามของนานาประเทศ อาชญากรรมประเภทนี้เป็นอาชญากรรมที่ทำรายได้มหาศาลแก่ องค์กร รายได้ดังกล่าวถูกนำไปใช้ในการสร้างอิทธิพลหรือสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรหรือผู้กระทำผิด ดังนั้น ทำให้การดำเนินคดีเอาผิดแก่ผู้เป็นตัวการ หรือนายทุนผู้อยู่เบื้องหลังยากที่จะสาวไปถึง และรายได้จากการกระทำความผิดดังกล่าวยังถูกนำไปใช้เป็นต้นทุนในการกระทำความผิดขึ้นมาอีกครั้งเนื่องจากเป็นอาชญากรรมประเภทที่ต้องใช้เงินเป็นเครื่องมือในการประกอบ อาชญากรรมเช่นเดียวกับอาชญากรรมยาเสพติด

ความผิดมูลฐานที่ 3 : ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน หรือกั๊มเงิน อันเป็นการฉ้อโกงประชาชน

ความผิดตามมูลฐานนี้มีลักษณะเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่สร้างความเสียหายแก่ประเทศชาติ ไม่ว่าจะความเสียหายต่อสังคมและต่อระบบเศรษฐกิจ ผู้กระทำมักเป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือหรือมีความรู้ความชำนาญในสายอาชีพ และได้อาศัยโอกาสจากความไว้วางใจเพื่อใจกระทำผิดฉ้อโกงประชาชนโดยทุจริต ซึ่งมีรูปแบบในการฉ้อโกงหลากหลาย ได้แก่ การ

ข้อโกงในการซื้อขายในตลาดค้าผลิตภัณฑ์ผลล่งหน้า การข้อโกงในการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย ข้อโกงบัตรเครดิต ข้อโกงทางการค้าโดยใช้อุบาย ข้อโกงบริษัทประกันภัย การ ข้อโกงโดยการแก่งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นต้น ไม่ว่าความผิดเกี่ยวกับการข้อโกง ประชาชน หรือการกั๊ยมเงินอันเป็นการข้อโกงประชาชน ผู้กระทำกระทำกรโดยมุ่งหวัง ผลตอบแทนจำนวนมาก และผลตอบแทนบางส่วนมักจะถูกนำไปใช้ในการปกปิดความผิดหรือ นำไปสร้างอิทธิพลบารมีแก่ตนเองและพวกพ้อง ทำให้เป็นความผิดที่ยากจะปราบปรามอีก ลักษณะหนึ่ง

ความผิดมูลฐานที่ 4 : ความผิดเกี่ยวกับการยกยอก หรือข้อโกงทรัพย์ หรือ ประทุษร้ายต่อทรัพย์ หรือกระทำโดยทุจริตซึ่งกระทำโดยกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน

ความผิดลักษณะนี้กระทำโดยผู้มีตำแหน่งหน้าที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน เป็นผู้ มีวิชาชีพ มีความรู้ความชำนาญในอาชีพตนและอาศัยช่องว่างของกฎหมายหรือโอกาสที่ เอื้ออำนวยกระทำผิด ถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจรูปแบบหนึ่งซึ่งสร้างความเสียหายแก่ ระบบเศรษฐกิจของชาติอย่างมาก เช่น คดีบีบีซี หรือธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด ปล่อยกู้ โดยทุจริตให้แก่ตนเองและพวกพ้องเป็นจำนวนมากมหาศาล ทำให้ธนาคารขาดสภาพคล่องและล้มใน ที่สุด สร้างความเสียหายแก่ประเทศชาติอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม การดำเนินการกับอาชญากรรม ประเภทนี้มักกระทำได้ยากเนื่องจากพยานหลักฐานทั้งหมดอยู่ในครอบครองของผู้กระทำผิดเอง ทั้งยังนำเงินได้จากการกระทำผิดไปสร้างอิทธิพลแก่ตนเองและพวกพ้องหรือนำไปเป็นต้นทุนในการ กระทำผิดต่อเนื่องไป เช่น นำไปให้เจ้าหน้าที่ที่รู้เห็นเป็นใจ จึงเป็นความผิดอีกลักษณะหนึ่งที่ยาก ปราบปรามทำได้ยาก

ความผิดมูลฐานที่ 5 : ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

เป็นการกระทำความผิดโดยผู้กระทำอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่กระทำการใดๆโดย ทุจริตเพื่อให้ตนได้ผลประโยชน์ตอบแทน ซึ่งมักมีจำนวนมาก การกระทำลักษณะนี้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศและความเชื่อถือของประชาชน ถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ รูปแบบหนึ่งที่ยากป้องกันและปราบปรามทำได้ยากเช่นกัน เนื่องจากผู้กระทำผิดมักปกปิด การกระทำผิด ไม่เหลือพยานหลักฐานไว้เป็นร่องรอย ทำให้การดำเนินคดีทำได้ยากและมีการ กระทำผิดซ้ำหรือมีการนำผลตอบแทนที่ได้ไปกระทำผิดต่อเนื่องอย่างอื่นต่อไป เช่น นำไปสร้าง อิทธิพลบารมีทั้งในวงการราชการหรือวงการเมือง และก่อให้เกิดการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นลูกโซ่ต่อไป

ความผิดมูลฐานที่ 6 : ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือริดเอาทรัพย์สินที่อ้างอำนาจอั้งยี่หรือช่องโจร

เป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่ผู้กระทำมุ่งหวังประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน และกระทำโดยอ้างว่าเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการ และมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือสมคบกันตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปเพื่อกระทำการกรรโชกทรัพย์สิน ความผิดลักษณะนี้มีการกระทำโดยอ้างอำนาจของกลุ่มที่กระทำกันเป็นขบวนการหรือองค์กรอาชญากรรม แม้จะไม่มีกลุ่มบุคคลตามที่แอบอ้างก็ตาม แต่การอ้างอำนาจดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่สงบสุข ไม่มั่นคงปลอดภัยในสังคม จึงถือเป็นอาชญากรรมร้ายแรงประเภทหนึ่งที่มีลักษณะกระทำเป็นองค์กร และมักนำประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดไปกระทำผิดต่อเนื่องต่อไป เช่น ส่วนหนึ่งอาจนำไปสร้างความเข้มแข็งมั่นคงแก่องค์กร ส่วนหนึ่งอาจนำไปใช้ในการสนับสนุนหรือปกปิดความผิด ทำให้การป้องกันและปราบปรามความผิดประเภทนี้ทำได้ยากยิ่ง

ความผิดมูลฐานที่ 7 : ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร

ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ประเภทหนึ่งที่มีการติดต่อประสานงานกันเป็นเครือข่ายขบวนการ โดยผู้กระทำความผิดไม่ต้องการเสียภาษีศุลกากรซึ่งเป็นภาษีทางอ้อมอย่างหนึ่งที่ทำให้สินค้านำเข้าหรือส่งออกมีราคาสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดความเสียเปรียบกันในด้านราคา และมีการพัฒนาวิธีการให้ทันสมัยขึ้นไปเรื่อยๆ เป็นอุปสรรคในการติดตามและยากที่จะปราบปราม ความผิดประเภทนี้ถือเป็นความผิดที่สร้างความเสียหายแก่ชาติในเชิงเศรษฐกิจ ทำให้รัฐขาดรายได้เป็นมูลค่ามหาศาล ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นอกจากนี้รายได้จากการกระทำผิดยังเป็นต้นเหตุของอาชญากรรมอื่นๆ ตามมา อาทิเช่น การคอร์รัปชัน เป็นต้น

ความผิดมูลฐานที่ 8 : ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย

ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายเป็นการกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อประชาชนในรัฐ หรือต่อระบบโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ หรือต่อระบบเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยผู้กระทำมีความมุ่งหมายเพื่อข่มขู่หรือบังคับรัฐบาลไทย รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศให้กระทำหรือไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง หรือเพื่อสร้างความปั่นป่วนโดยให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน

ถือได้ว่าความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายเป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่เป็นภัยคุกคามความสงบสุขของโลก การก่อการร้ายมักกระทำโดยมีเครือข่ายโยงใยทั่วโลก มีการแบ่งหน้าที่ควบคุมงาน วางแผนซับซ้อนเป็นอย่างดี กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรม และมีการประสานงานเป็นเครือข่ายข้ามชาติที่เรียกว่า องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการก่อการร้ายมีมูลค่ามหาศาล และทรัพย์สินดังกล่าวถูกหมุนเวียนไปใช้เป็นต้นทุนในการกระทำผิดครั้งต่อไป เนื่องจากการก่อการร้ายเป็นการกระทำผิดที่ต้องใช้เงินสนับสนุนเป็นจำนวนมาก ความผิดลักษณะนี้มักกระทำในรูปขององค์กรอาชญากรรมมีสายงานบังคับบัญชาตามลำดับชั้น และมีการตัดตอนไม่ให้สาวถึงตัวการใหญ่ จึงเป็นความผิดที่ยากแก่การปราบปรามอีกลักษณะหนึ่ง

ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติด การค้าหญิงและเด็ก การกรรโชกหรือรีดเอาทรัพย์สินโดยอ้างอำนาจอัยย์หรือชองใจ การลักลอบหนีศุลกากร และการก่อการร้าย เป็นความผิดที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม หรือกระทำโดยมีลักษณะเป็นขบวนการ มีการติดต่อประสานงานแบ่งงานกันภายในองค์กร วางแผนซับซ้อนและมีการตัดตอนมิให้สาวไปถึงบุคคลผู้อยู่เบื้องหลัง

ส่วนความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน หรือการกั๊ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน การยักยอกฉ้อโกงโดยสถาบันการการเงิน การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการเป็นความผิดที่กระทำโดยผู้มีความรู้ ความชำนาญในสายอาชีพและอาศัยโอกาสหรือใช้ความรู้ หรือใช้เทคนิควิธีในการกระทำความผิด ผู้กระทำไม่หลงเหลือพยานหลักฐานใด ๆ ในการกระทำความผิด เอกสารหรือพยานหลักฐานส่วนใหญ่มักอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำ จึงมักไม่ปรากฏร่องรอยใด ๆ ของการกระทำความผิด เว้นแต่เมื่อความเสียหายปรากฏขึ้นชัดเจนแล้วในภายหลัง ความผิดที่ผู้กระทำมีความรู้ ความชำนาญในอาชีพ จึงเป็นความผิดอีกลักษณะหนึ่งที่ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานดำเนินคดีทำได้ยากและเป็นอุปสรรคในการป้องกันและปราบปราม

อย่างไรก็ตาม ความผิดมูลฐานทั้ง 8 มูลฐานมีลักษณะร่วมกันหลายประการคือ เป็นความผิดที่ให้ผลตอบแทนมีมูลค่าสูง หรือผู้กระทำกระทำโดยมุ่งหวังผลตอบแทนจำนวนมาก และมีการนำผลตอบแทนที่ได้จากการกระทำความผิดไปเป็นต้นทุนในการกระทำผิดซ้ำหรือนำไปใช้แสวงหาประโยชน์อย่างอื่น เช่น นำไปสร้างอิทธิพลหรือสร้างความเข้มแข็งแก่ตนเองหรือพวกพ้อง นำไปใช้ปกปิดความผิดนำไปลงทุนสร้างผลกำไรในธุรกิจอื่นต่อไป เป็นต้น นอกจากนี้ทุกฐานความผิดยังล้วนสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ

จากข้อสรุปข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า ลักษณะความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อาจพิจารณาโดยละเอียดได้จากหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ความผิดนั้นเป็นอาชญากรรมร้ายแรง หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
2. ความผิดนั้นเป็นความผิดที่กระทำโดยองค์การอาชญากรรม หรือมีลักษณะเป็นขบวนการ
3. ความผิดนั้นให้ผลตอบแทนจำนวนมาก และผู้กระทำกระทำโดยมุ่งหวังผลตอบแทนนั้น
4. ความผิดนั้นมีการนำผลตอบแทนที่ได้จากการทำความผิดไปกระทำ ความผิดซ้ำหรือนำไปใช้แสวงประโยชน์อย่างอื่น
5. ความผิดนั้นยากจะปราบปราม
6. ความผิดนั้นสร้างความเสียหายแก่ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ

3.8.2 มาตรการในทางอาญา

3.8.2.1 การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิด

เป็นการกำหนดความผิดทางอาญา เพื่อลงโทษแก่ผู้ที่ทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำกับเงิน หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการทำความผิดมูลฐาน โดยโอน แปรสภาพหรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการปกปิด อำพรางที่มาของเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว เนื่องจากข้อกำหนดและบทลงโทษผู้ที่กระทำผิดในลักษณะนี้ได้ กอปรกับเป็นลักษณะของฐานความผิดที่สอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาเวียนนา 1988 ที่ให้ประเทศภาคีกำหนดให้การทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายแต่ละประเทศ บทลงโทษตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย ได้กำหนดให้มีโทษจำคุก ตั้งแต่ หนึ่งปีถึงสิบปี หรือโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁶

¹⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 60 ผู้ใดทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

3.8.2.2 การกำหนดมาตรการลงโทษผู้สนับสนุน หรือผู้ช่วยเหลือผู้พยายามกระทำความผิด หรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ด้วยรูปแบบและวิธีการการฟอกเงินที่ซับซ้อนขึ้น เพื่อหลบเลี่ยงจากการตรวจสอบ และถูกจับกุม โดยการแบ่งหน้าที่กันระหว่างผู้รับประโยชน์ หรือการประสานงานกับบุคคลใน ตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ ทำให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นอาจเกี่ยวข้องกับคนมากกว่าหนึ่ง คน จึงกำหนดบทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินให้ครอบคลุมไปถึงบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนหรือทำการสมคบกัน เพื่อกระทำความผิดตลอดจนผู้พยายามกระทำความผิด ด้วย โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดบทลงโทษผู้ที่ สนับสนุนการกระทำความผิด หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดไม่ว่าก่อน หรือขณะกระทำความผิด หรือจัดหา หรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใดๆ หรือกระทำการ ใดๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษหรือเพื่อให้ ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ที่พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และ ผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (ได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มี การสมคบกัน) ไว้ให้ได้รับโทษ เช่นเดียวกับตัวการที่กระทำความผิดอันถือว่าเป็นบทลงโทษที่หนัก พอสมควร เพราะการสนับสนุนการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 86 ได้รับ โทษเพียงสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนการพยายามกระทำ ความผิดตาม

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 80 ได้รับโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมาย กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้น หรือในกรณีที่มีความผิดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สอง คนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83 กำหนดให้ผู้ที่ เป็นตัวการ ได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับความผิดดังกล่าวเท่านั้น

3.8.2.3 กำหนดให้มีมาตรการลงโทษที่หนักขึ้นสำหรับผู้กระทำความผิดที่ เป็นผู้มีส่วนหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ผู้มีส่วนหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หมายถึง กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการ อุดมกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงินไม่ว่า จะเป็นผู้กระทำความผิดเอง ผู้สนับสนุน ผู้สมคบหรือพยายามกระทำความผิดต้องระวางโทษเป็น สามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีอำนาจหรือมี หน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานต่างๆ ที่สามารถเอื้อประโยชน์ในการฟอกเงิน จึงทำให้สามารถใช้ ตำแหน่งของตนเป็นทางทำให้การฟอกเงินสำเร็จ หรือแสวงหาประโยชน์อื่นใดได้

3.8.3 มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินทางแพ่ง

3.8.3.1 การนำมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งมาใช้ควบคู่กับการดำเนินงานในกฎหมายอื่น

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใด เป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าวหรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว แต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปเสริมกับมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยการริบทรัพย์สินในทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอื่นๆ ได้ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายนั้นๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสามารถริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นได้แม้จะไม่มีผู้ถูกลงโทษในการกระทำความผิดนั้นตามคำพิพากษาในคดีอาญาก็ตาม

3.8.3.2 กำหนดให้มีการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดในทางแพ่ง

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติลักษณะเป็นมาตรการ ดำเนินการริบทรัพย์สินโดยการนำเอาการริบทรัพย์สินในทางแพ่งมาใช้ด้วยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด สำหรับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในที่นี้คือ เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งมีความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งมีความผิดมูลฐานซึ่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้ 8 มูลฐานความผิด จะเห็นได้ว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมุ่งที่จะริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังนั้นหากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยที่ศาลอาจจะไม่พิจารณาถึงผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามความผิดมูลฐานนั้นๆ หรือไม่ มาตรการทางแพ่งของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฉบับนี้ เมื่อดำเนินการคู่กับการริบทรัพย์สินทางอาญาหรือการริบทรัพย์สินเมื่อมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา จะเป็นมาตรการเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อทำลายเศรษฐกิจของอาชญากรไม่ให้นำเงินไปฟอกจนทำให้เกิดเงินที่ถูกกฎหมาย อันเป็นแรงจูงใจให้ประกอบอาชญากรรมขึ้นอีก

3.8.4 มาตรการอื่นๆ

3.8.4.1 กำหนดให้มีการตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีมาตรการในการตรวจสอบการใช้อำนาจในการปฏิบัติงานของพนักงาน เจ้าหน้าที่ในทุกๆ ขั้นตอน เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินการเหล่านั้นมีความโปร่งใส ถูกต้องและเป็นธรรม รวมถึงการให้สิทธิผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน ผู้รับโอน ขอคืนทรัพย์สิน หรือให้ผู้รับประโยชน์ยื่นขอคุ้มครองสิทธิของตนได้ นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการคืนทรัพย์สินพร้อมทั้งค่าใช้จ่ายและค่าเสื่อมสภาพการชดใช้ราคาทรัพย์สิน การชดใช้ ดอกเบี้ยในอัตราสูงสุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย

3.8.4.2 การให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตน

สถาบันการเงินจัดว่าเป็นเป้าหมายหลักและเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดที่จะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน การฟอกเงินในแทบทุกลักษณะจะต้องมีขั้นตอนที่นำเงินไปผ่านสถาบันการเงินบ้างไม่มากก็น้อย เนื่องจากสถาบันการเงินเป็นแหล่งที่ใช้เก็บทรัพย์สิน รวมไปถึงสามารถทำการยกย้ายถ่ายโอนสร้างความซับซ้อนในการตรวจสอบตลอดจนนำกลับมาใช้ได้สะดวกที่สุด

กฎหมายฟอกเงินโดยทั่วไปจึงต้องกำหนดให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตน และที่อยู่ก่อนทำธุรกรรม เพื่อให้ทราบตัวตนที่แท้จริงของลูกค้าว่าเป็นใคร อยู่ที่ไหน ประกอบธุรกิจอย่างไร และให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริง และรายงานเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินก่อนทำธุรกรรมที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดอาญาที่กำหนดไว้

การให้ลูกค้าของสถาบันการเงินต้องแสดงตน (Customer Identification) เป็นไปตามแนวทางของอนุสัญญากรุงเวียนนา (The Vienna Convention) และ FATF (Financial Action Task Force) เพื่อให้สถาบันการเงินได้รู้จักตัวตนที่แท้จริงของลูกค้า มิใช่รู้จักกันแค่เพียงชื่อปลอมหรือนามแฝงหรือชื่อของผู้อื่น ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาการฟอกเงินขึ้น จะเป็นการยากที่จะติดตามหรือสืบหาผู้ทำธุรกรรมที่แท้จริงซึ่ง FATF และบรรดาประเทศในยุโรปที่ใช้บังคับกฎหมายฟอกเงินจึงเรียกแนวทางนี้ว่าหลัก "Know Your Customer" หรือรู้จักลูกค้าของท่าน ซึ่งมาตรการให้ลูกค้าแสดงตนของสถาบันการเงินดังกล่าวสรุปได้ว่า ก่อนรับดำเนินการใดๆ ไม่ว่าเป็นการฝาก

เงิน รับฝากทรัพย์ ให้กู้ยืมหรือนิติกรรมอื่น สถาบันการเงินจะต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตน โดยระบุชื่อ และที่อยู่ ทั้งนี้ถ้าเป็นบุคคลธรรมดา ต้องแสดงต้นฉบับบัตรประจำตัว ภาพถ่ายและพินิจน์ที่อยู่ ในช่วงก่อนหน้า 3 เดือน ถ้าเป็นนิติบุคคลต้องแสดงหลักฐานเอกสารเอกสารซึ่งทางราชการออก ให้ไม่เกินกว่า 3 เดือน ซึ่งระบุชื่อ ที่อยู่ และหนังสือมอบอำนาจ¹⁷

3.8.4.3 กำหนดให้มีการรายงานและรวบรวมข้อมูลการทำธุรกรรม

กำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการ ดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน มี หน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรม ต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้ สามารถพินิจน์ทราบถึงแหล่งที่มาของเงิน หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่นำมาใช้ ประกอบธุรกรรม ทำให้การติดตามและตรวจสอบการฟอกเงินเป็นไปได้ง่าย และมีประสิทธิภาพ มากขึ้น นอกจากนี้ยังทราบถึงความเคลื่อนไหวของกระแสเงินตราภายในประเทศและเงินตราที่ ไหลเวียนโดยการนำเข้าหรือส่งออกนอกประเทศอีกด้วย

จากที่ผู้เขียนได้ศึกษามาในเรื่องของการพนันและการฟอกเงิน จึงทำให้สังเกตเห็นถึง ปัญหาในอนาคตจากการที่ไม่มีกฎหมายควบคุมและสกัดกั้นการฟอกเงินที่มีกระบวนการเกิดขึ้น ในบ่อนการพนันที่ถูกกฎหมายหรือ กาสสิโน ดังนั้นผู้เขียนจึงทำการวิเคราะห์ปัญหาที่จะเกิดขึ้น มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในบ่อนการพนันที่ นำมาแก้ไขปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆในบทต่อไป

¹⁷ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542), หน้า